

VÁROSUNK

GYOMAENDRÓD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

X. évfolyam 10. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat *

2002. október

Október

Október hava az időjárás szerint már az őszi fáradt levelek hullásának ideje.

Október hava, a katolikus naptár szerint Mindenszentek hava.

Október hava, a történelem tanúsága szerint a '48-as szabadságharcunk megtorlásának gyászos hónapja.

Október hava, napjaink dicsőséges '56-os szabadságharcának fényes hónapja.

Lapozgatom a korabeli újságokat: **Magyar Szabadság** – független demokratikus lap, **Egyetemi Ifjúság** – az Egyetemi Forradalmi Diákbizottság lapja, **Forradalmi Orvosegyetem** – a Budapesti Orvostudományi Egyetem hallgatóinak és dolgozóinak lapja, **Valóság**, független magyar napilap, **Új Magyarország** - a Petőfi párt (Nemzeti Parasztpárt) napilapja, **Népakarát** - a Magyar Szabad Szakszervezetek Országos Szövetségének lapja, **Magyar Szabadság** – független demokratikus napilap, **Magyar Honvéd** – a Magyar Honvédség lapja, **Magyar Függetlenség** – a Magyar Nemzeti Forradalmi Bizottmány lapja, ...oldalaikon mind, mind a bizakodás a remény hangjai. Mind, mind a biztatás a harcoló ifjúságnak. S megszólalnak nagyjaink: Ekkor értjük meg igazán **Ilyés Gyula**: EGY MONDAT A ZSARNOKSÁGRÓL című 1950-ben írt megrázó, hatalmas költeményében írottakat, melynek ideidézem utolsó sorait:

„vakondként napsütésben,
így járunk vaksötétben,
s feszegetünk kamarában,
akár a Szaharában;

mert ahol zsarnokság van,
minden hiában,
a dal is, az ilyen hű,
akármilyen mű,

mert ott áll
eleve sirodnál,
ő mondja meg, ki voltál,
porod is neki szolgál.”

Megszólal **Féja Géza** a magyar parasztság nevében: „Forradalmunk olyan nemzetet teremtett, aminőt legmerészebb álmainkban sem remélhettünk”, **Németh László**, aki így szól: „...arra sem vállalkozhatnék soha, s azt hiszem, egyetlen tisztességes író sem, hogy a nemzetet harcában elhagyjam, s végső esetben, ha a nép úgy dönt, egy város romjai alá ne temetkezzen vele.” **Tamási Aron** Magyar fohász c. írásában így szólt október 26-án a Kossuth adó hullámhosszain: „Az idők gyógyító lázában él a magyar. Történelmünk ezer évén átlobog az emberi Génusz üzenete, mely nemzeti hőseink példáit emeli eléünk és költőink

fénylő szavait idézi... Méltó életünkért szóban és cselekedetekben a történelemhez fohászodunk. Fohászodunk mindnyájan, munkások, parasztok és ifjúság, nemkülönben jövőt álmodó költők, akik mind, és mindig rendületlenül hívei vagyunk hazánknak...” **Szabó Lőrinc** október 31-én megjelent írásában: Ima a jövőért” címmel így szól hozzánk: „Esz, erő, készenlét és minden szent akarat fogjon most össze és őrizze és emelje végső diadalra benne céljainkat, az igazság, az okosság, az emberiség, a nemes hagyományok és az életképes haladás munkálását abban a – semmi harcánál nem kisebb – másik feladatban, ami most következik: az új, az igazi országépítésben. **Örkény István** Fohász Budapestért c. írásában így szól a magyar néphez:” Légy mindörökké olyan amilyen ma vagy, Budapest. Büszke és bátor emberek tanyája, magyarok jó útra vezérloje, az emberi fajta csillagfénye, Budapest. Légy vendéglátója a világ minden nemzetének, de ne tűrj többé megszálló hordákat, idegen zászlókat e megszentelt falak között. Légy mindig olyan, mint Budapest, Budapest; ; és tedd, hogy mi, méltatlan fiaid, méltók lehessünk hozzád és egymáshoz. Élj örökké, munkában és dicsőségben, szabadság fővárosa, Budapest!” **Déry Tibor** november 2-án így szólt az Irodalmi Újság hasábjain: „Úgy ahogy kívántam, és kértem, és reméltem 48 ifjúsága után most támadt a hazának egy 56-os ifjúsága is. Elsősorban hozzájuk szólok, mert ma az ő kezükben van a forradalom sorsa. Öreg vagyok, 62 éves múltam, két bukott forradalomban vettem részt. 45-ben azt hittem, hogy munkások, parasztok, mindannyian, akik a nemzetet kívül rekedtünk, új hazára lertünk. De tíz év alatt lépésről lépésre kilopták talpunk alól az országot. Azt

hittük, a szocializmust fogjuk építeni, s ehelyett vérből, hazugságból rakott börtönfalak közé zártak. Felelősnek érzem magam azért is, hogy későn nyílt ki a szemem. S hogy amikor kinyílt, nem tudtam szavamot, vagy a hallgatásomat úgy felerősíteni, hogy mindenki értsen belőle. De egy mentségünk van, magyar íróknak: ha későn is, de mindenkinél korábban kezdtük el a nyílt harcot a zsarnokság ellen. Barátaim, ha szavaimnak van valami hitele, hallgassatok meg: óvjátok meg a forradalmat!” S végül hadd idézzem **Pálóczy-Horváth Györgynek** ugyancsak az Irodalmi Újságban „Lábhoz tett fegyverrel” c. írásának utolsó mondatait: „Ma élő magyarok feladata, hogy kemények legyenek, tisztességesek és igazak. Egy olyan korszak végén, melyben mindennünnen áradt a szenny, legyünk tisztábbak a legtisztábbaknál. Egy olyan korszak végén amely riadt puhánnyá akarta zúzni az embert, legyünk gerincesebbek más korok leggerincesebbjeinél. Es őrizzük lábhoz tett fegyverrel szabadságunkat!

Es ma 46 évvel ötvenhat dicsőséges napjai után, a tizenkét évvel ez előtt kivívt szabadságunk után, ma amikor a napilapok arról adnak hírt, hogy a Magyar Rádió kuratóriumának alelnöke javaslatot tesz arra, hogy a tévében szüntessék meg a déli harangszó jelenlegi formáját, neki nem tetszik, hogy a harangszó után a narrátor megemlékezik a harang és vele a helység sorsáról, történelméről, hagyományainkról, múltunkról, akkor ismét csak Pálóczy Horváth György szavait idézhetem: „Őrizzük lábhoz tett fegyverrel szabadságunkat!”

Őrizzük kultúránkat, hagyományainkat, múltunkat!

Császár Ferenc

Önnök joga van tudni...

hogy miről döntött az Önkormányzat Képviselőtestülete szeptember 19-én

Rendhagyó volt ez az ülés több okból is. Első okként említhető, hogy ez volt a képviselőtestület utolsó ülése, tekintve, hogy lejárt a 4 éves mandátum és október 20-án újra választanak a polgárok maguknak képviselőket.

Rendhagyó volt azért is, mert részt vett az ülésen a jelenlegi polgármesteren kívül az a 4 polgármester jelölt is, akik a következő időszakra el szeretnék elnyerni a választók bizalmát.

Rendhagyó volt azért is, mert a testületi ülés végén került sor a Gondozási Központ új objektumainak ünnepélyes átadására.

A 19 napirendi pontból egy átkerült a zárt ülés anyagába, és ott került megvitatásra a Liget-fürdő átszervezése.

Napirend előtt a polgármester beszámolója hangzott el, amiből feltétlenül említésre való az a két pályázat, aminek a sorsa még nem dőlt el. Az egyik az Endrői Halottasház felújítása, a másik a Gyomai Vállalkozók házána felújítása. A kommunális hulladéklerakó kivitelezési munkálatait az Alterra Kft. cég nyerte meg, a szerződés aláírására szeptember 23-án került sor.

Napirend előtti felszólalásában Császárné Gyuricza Éva kért szót. A felszólalásában emlékeztetett arra, hogy éppen ezen a napon, 200 évvel ezelőtt született Kossuth Lajos, a 48-as Szabadságharc kiemelkedő alakja, akit Gyoma 1889-ben díszpolgárrá avatott. Javasolta, hogy a testület határozza el, hogy Kossuth Lajos, mint Gyoma 1889-ben megválasztott díszpolgára kerüljön fel a Városházán elhelyezett táblára. A testület döntése előtt meghallgatta még Dr. Kovács Béla képviselő ide vonatkozó javaslatát, amely arra vonatkozott, hogy a következő testület nézze át a korábban megválasztott díszpolgárok névsorát, és azok nevei is kerüljenek fel a táblára. A testület egyhangúlag elfogadta a javaslatot. Napirend előtt kért még szót Dezső Zoltán alpolgármester, aki emlékeztetett a város augusztus 20-i ünnepségére, és sajnálatát fejezte ki, hogy a polgármester ezt az alkalmat is felhasználta saját kampányaként, holott ez nemzeti ünnep volt.

Elfogadásra került a 2002. év költségvetésének első félévi teljesítése, amelyből megállapítható volt, hogy a város stabil pénzügyi egyensúlyban van, intézményei is tartják az időarányos tervet.

Módosításra került a helyi adó rendelet, a módosítás lényege, hogy a kommunális beruházások után (útépítés, szennyvíz, stb.) járó adókedvezmény kizárólag a beruházással érintett ingatlan után kivetett kommunális adóval szemben érvényesíthető. Ha az ingatlan tulajdonjogában az adókedvezmény érvényesítési időtartamán belül változás következik be, akkor az adókedvezmény hátralévő része az új tulajdonost illeti.

Öregszülői ivóvíz beruházás megvalósítására beérkezett ajánlatok alapján a gerincezeteket az Alterra Kft. készíti el nov. 30-ig, a házi bekötés kivitelezője Rau és társa Bt. A lakossági hoz-

zájárulás összegét 14 ezer forintban határozta meg a testület, amely összeget október 30-ig kell az érintett lakosoknak befizetni. A befizetés elmaradása esetén a hozzájárulás összegét ráterhelik a lakóingatlanra.

A város belterületi burkolt úthálózatának fejlesztési tervét 2003. január 30-ig kell elkészíttetni.

Társulást hoznak létre a Regionális Hulladékkezelőmű építésére az érdekelte önkormányzatok. A társulás neve: **Gyomaendrői Térségi Kommunális Szolgáltató Társulás**

A Városi Könyvtár igazgatója: ismét Hajdú László, megbízása 2007. november 30-ig szól.

A Városi Gondozási Központ munkájáról szóló beszámolót a testület elfogadta, sőt köszönetét fejezte ki az elmúlt 4 év munkájáért. A vezetőnő Gellai Józsefné és munkatársai által végzett munka mind a gondozás, mind az elvégzett beruházásokat illetően kiemelkedő színvonalú, amit az ünnepélyes átadás során Domokos László országgyűlési képviselő és Dr. Dávidné, B. Hidvégi Júlia a Szociális- és Családügyi Minisztérium szaktanácsadója is hangsúlyozott.

Átadásra került a Mirhóhádi úton megépített konyha, ami megfelel az élelmezés minőségi szabályozást tartalmazó HACCP előírásoknak, és a kapacitása pedig 300 adag főzést teszi lehetővé. A konyha építéséhez szükséges összeg egy részét a Szociális és Családügyi Minisztérium segítette, és a város biztosította az önerőt. A konyha fejlesztésével felszabadult helyiségek átalakításával egy korszerű nagy ebédlő és a hitélet gyakorlására alkalmas imaszoba került kialakításra.

Az Endrői Gondozási Központ új épületében (a Rózsa presszó helyén épült) fogyatékosokat ellátó klub kezd el működését, ahol felnőtt mozgáskorlátozott, siket és nagyothalló, vak és gyengén látó személyek valamint enyhén értelmi fogyatékosok nappali ellátására kerül sor. Ugyanitt lesz az átmeneti elhelyezés is ami azt jelenti, hogy azok vehetik igénybe, akik betegségükből, vagy más okból otthonukban önmaguk ellátására képtelenek, illetve akiknek már kórházi kezelése nem indokolt, de utólagos ápolásra-gondozásra szorulnak, ahhoz hogy saját környezetükbe vissza tudjanak térni. A Gondozási Központ 4 év alatt mintegy 130 millió forint értékű beruházást és felújítást hajtott végre, amihez a pályázatokon nyert összeg több mint 50 % volt. Még egyszer köszönet azoknak, akiket illet, így a pályázatot készítőeknek, és mind azoknak, akik közbenjártak és segítettek abban, hogy ezek a munkák elkészülhettek.

A testületi ülés befejezésekor Dr. Dávid Imre polgármester megköszönte a képviselőknek a 4 éves munkát, mindenkinek jó egészséget és sikeres kampányt kívánt, és átadott egy köszönő emléklapot.

Ezzel véget ért 20 ember négy évi közös munkája, amit én mint képviselő egy Deák Ferenctől származó idézettel zárok, és búcsúzom az olvasóktól. A 4 éves tudósítasomnak ezennel vége, de őszintén remélem, hogy novemberben újra kezdhetem, ha ismét élvezhetem választóim bizalmát.

„Ki az, ki mint képviselő többet ígérhessen, mint hogy szándéka tiszta lesz mindenkor, s akarata szilárd?”

Császárné Gyuricza Éva

A VÁROSI ZENE- ÉS MŰVÉSZETI ISKOLA HÍREI

Tanévnyitó ünnepségét az iskola szeptember 5-én tartotta a Katona József Művelődési Központban. Az ünnepséget 2002/2003 tanévre Dr. Dávid Imre polgármester nyitotta meg. Majd az elmúlt tanév legfontosabb eseményeinek ismertetése következett; Felújítások, a balett oktatáshoz öltözők, zuhanyozók, mellékhelyiségek és a képzőművészek is gyarapodtak egy teremmel. Az egész épületben kicserélték a villamosvezetékeket, megcsinálták az érintésvédelmet, így most már használhatók lesznek a tavaly vásárolt kerámia égető illetve tűzzománc égető kemencék. Szó volt a kínai utazásról is.

A tanév feladatai:

- Szeptember 19-én nyílt meg a Kossuth úti Óvoda ovi-galériájában az iskola képzőművészeti tanulóinak kiállítása. A kiállítást rendezte Hevesi-Nagy Anikó és Oláh Gizella.
- Október 10-én lesz a Polgármesteri Hivatal dísztermében a Zenei Világnap, melyen részt vesznek az iskola nevelői, tanulói, és a Gyomaendrői Zenebarátok Kamarakórusa. Vezényel: Erdeiné Mucsai Márta.

A művészeti nevelés alkalmas a művészet különböző műfajai iránt érdeklődő és fogékony tanulók ké-

pességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasság megszerzését és gyakorlását. Figyelembe veszi az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tapasztalataira folyamatos technikai fejlődésére építve gyarapítja ismereteiket, fejleszteti képességeiket és alakítja készségeiket.

Célunk, hogy a tanulók művészszerető, művészetpártoló embereké váljanak, képesek legyenek művészetbaráttá nevelni környezetüket.

Megyei hírek

Békéscsabán augusztus 30-án írták alá a **FIDESZ és MKDSZ választási együttműködést**; A FIDESZ részéről **Domokos László a megyei szervezet elnöke és Császárné Gyuricza Éva az MKDSZ megyei elnöke**. Az elnökök kijelentették, hogy az elmúlt négy év eredményeinek megőrzéséért fogtak össze, és a választások után is szorosan fognak együttműködni a megyegyűlésben.

A közelmúltban jelent meg **Kovács József** tollából „**A gyulai római katolikus esperes kerület története**” c. könyv, mely a világi helytörténetben is fontos szerepet fog betölteni. Ahogy **Gyulay Endre Szeged-Csanádi megyéspüspök** a könyvhöz írt előszavában kifejtette: „Íme egy könyv, amelyiknek minden lapja betekintést enged az esperes kerület lakott részeinek múltjába, jelenébe. Segít megismerni és megérteni az ott élőket, megvilágítani értékeinket.”

Békéscsabán, a hazai szlovákság „fővárosában” szeptember 6-án a Jókai színházban fogadást adott Stefan Dano a Szlovák Köztársaság főkonzulja, abból az alkalomból, hogy 10 éves a szlovák alkotmány s egy éve nyitották meg a főkonzulátust. „Tíz év alatt az önálló szlovák állam megszilárdult, politikai és gazdasági téren egyaránt megfogalmazódott a szlovák állam rendje. Első alkotmányunk alapja, – mondotta a főkonzul pohárköszöntőjében – a törvényesség, az alkotmányosság, a humanizmus, és a demokratizmus, továbbá az a szándék, hogy együttműködjünk a világ összes demokratikus államával.”

Mezőkovácsházán szeptember 6. és 8. között hetedszer rendezték meg látványos sikerrel a mezőkovácsházi napokat. Színes műsorok, hagyományörző kismesterségek, helyi cégek kiállítása és gazdag tartalmú előadások tették színvonalassá a napokat.

Szarvason szeptember 14 és 15-én a hagyományos Szilvanapok eseményei zajlottak. Egész napos programmal várták az idelátogatókat. Volt ott gyermekműsor, a Kertbarátkörök termék bemutatója, tűzzománc kiállítás, mezőgazdasági kisgépek kiállítása, de fő attrakció a Kossuth téri szilvalekvár főzés volt.

Ez évben is megrendezésre kerül, október 24-től 27-ig, immár hatodszor Békéscsabán a **Csabai Kolbász Fesztivál**, és vele párhuzamosan a **VI. Élelmiszeripari és Mezőgazdasági Kiállítás**. Lehetőség van kiállítói és termék bemutatásra is. Érdeklődni lehet: Krajcsó László marketing igazgatónál, Békéscsaba 5600. Szabadság tér 16-18. Telefon, fax: 66-449-050.

Elnémult az evangélikus templom toronyórája Gyomán – az evangélikus és református templom toronyórája adott meghatározott időnként órazenét, mely kedves színeztette városunknak. Ugyanakkor mind a kettő mutatja a négy világtáj felé a pontos időt. Ezért sokan, akik a szabadban dolgoznak, ez alapján észlelik az idő múlását.

Az evangélikus templom toronyórája azonban, mely reggel hét, délután öt órakor megszólalt, sőt a negyedórákat is jelezte, de ezzel együtt déli, esti harangszó is tavasz óta nem hallatszik. Sokan kérdezték, hogy mi az oka annak, hogy nem javítják meg? Nem tudjuk. Talán a pénzihiány.

Meggyőződésünk, hogy az Önkormányzat, a környéken élő vállalkozók adományaiból meg lehetne javítani, és ismét helyre lehetne állítani az eredeti állapotot, s a német városban (mert régen így hívták a környéket) ismét megszólalhatna az órazene.

Csupán a környék lakóinak kérését tolmácsoltuk, s kérjük, hogy a **presbitérium tevékeny, városát szerető tagjai kezdeményezzenek lépéseket a bajok elhárítására**.

Hunya Alajos

Hírek házunk tájáról

KÖZÖSSÉG! HÁZ

októberi programja

5-én 19 órától **Szüreti bál**
az Endrődi Gazdakör és a Községi Ház szervezésében
Asztalfoglalás: 1-ig, Belépő 350 Ft
10-én 9-től 12 óráig **ruha és cipővásár**
12-én 18 órától a **Barátság Klub vacsorája**
15-én .30-tól 12.30-ig **ruha, cipő és apróca vásár**
17-én 8-tól 14 óráig **öltöny és kosztüm vásár**
26-án 10 órától „**10 éves a Cukorbeteg Klubja**”
orvosi előadás: Dr Gyimesi András diabetológus, a klub vendége
Az összejövetelt ebéd zárja.

KATONA JÓZSEF MŰVELŐDÉSI KÖZPONT OKTÓBERI PROGRAMJA

3-án 18 órai kezdettel az Idősek Világnapja alkalmából az **Ősziő Nyugdíjas Klub vacsorával egybekötött műsoros este** kerül megrendezésre.

4-én 17 órától 20 óráig a

-**Körösmenti Táncegyüttes** Pillanatképek című műsora

-A táncegyüttes kiállítása, megnyitja Dr. Dávid Imre

-Pravo zenekar koncertje

-Baráti találkozó

A belépés mindenki számára díjtalan

5-én 17 órától 20 óráig:

-A **35 éves a Körösmenti Táncegyüttes** felvonulása a város utcáin

-A táncegyüttes jubileumi műsora, megnyitja Domokos László a Békésmegyei Közgyűlés elnöke és Csasztvan András, az örökség Gyermek Népművészeti Egyesület elnöke, műsorvezető Novák Péter

-Vacsora és hajnalig tartó mulatság, zenét a Ground együttes és a Sutyomba zenekar szolgáltatja.

A programok helye Városi Sportszarnokban. A jubileumi műsorra belépőjegy 600.- vacsorával együtt 2.600.- forint. Jegyek megvásárolhatók az együttes irodájában: Kossuth u. 9. 283-767 telefonon.

7-én ismét **véradás** a Magyar Vöröskereszt szervezésében

9-én 16.30 –től **Diákönkormányzati Vezetők Fóruma** Téma: városi és iskolai ifjúsági rendezvények az új tanévben. Pályázati lehetőségek.

10-én 18 órától **polgármester jelöltek vitafóruma**

12-én a **Kossuth úti óvoda vacsorával egybekötött jótékonyasági bálja**. Zenét a BiBUCZI zenekar szolgáltatja.

15-én 16 órakor **V. Gyomaendrődi Őszi Tárlat** megnyitja Sass Ervin újságíró. A tárlat október 30-ig látható.

15-től 20-ig 9-től 18-óráig a Kecskeméti Akvárium és Terrárium természetű bemutatója látható **HÜLLŐSHOW** címmel.

26-án 9 órakor **Szülőföldünk Békés megye amatőr összművészeti fesztivál** kistérségi fordulóját látható komolyzene, népdalkörök, népzene, néptánc, vers és prózamondás, kórus és szólóénekek, könnyűzene, mozgásművészet, és egyéb műfajokból.

Köszönjük, köszönjük! - Nagy örömünkre szolgált, hogy alig küldtük el kérdőívünket olvasóinkhoz, már is számos levelet, választ kapunk. Nap-mint nap hozza a postás az Önök üzenetét.

Köszönjük, különösen a szövegesen írt válaszokat, az elismerő szavakat, de köszönjük az őszinte szót! Hiszen ez segít bennünket további munkánkban. A válaszok beérkezése után kb. decemberben fogjuk közölni értékelésünket. Szándékunk, hogy új rovatot nyitunk, melyben folyamatosan közzé tesszük leveleiket.

Domokos László a Békésmegyei Területfejlesztési Tanács elnöke, országgyűlési képviselő városunkban 19-én 17 órakor adta át a Városi Gondozási Központban, Mirhóhádi út 1-5-ben az intézmény új ételmezei részlegét, ugyanakkor a fogyatékosokai ellátó, Blaha u. 1-5. sz. alatti klub átadására is sor került, melyet Dr. Dávidné Hidvégi Júlia adott át.

Az Endrődiek Baráti Köre köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik a 2000 évi és a 2001 évi adóbevallásukkor az 1%-ot a Baráti Kör javára utalványozták. 2001. november 26-án az APEH által jóváírt 10.585 forint felhasználásra került a 2002 évi Hősök Napja ünnepség rendezési költségeként.

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jé.ól!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könnyű sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Dr. Csókási Béla tanár

1903.

Csanádapáca

– 1996.

Jászberény

1903. január 16-án született Csanádapácán. Apja, Csókási Kristóf gazdálkodó. Anyja Megyeri Viktória. Két testvére járványos betegségben egyszerre halt meg. Ő ekkor már gimnáziumban tanult.

Érettségi után segéd-tanítói állásba került Endrődön, a helyi polgári iskolához. A szintén csanádapácai Csernus Mihály nagy pártfogója volt. Endrődön közel harminc évig, 1950 tájáig tanított. E közben agráregyetemen képezte tovább magát. 1942-ben a szegedi Horthy Miklós Tudományegyetemen szerzett doktori diplomát. 1938-tól a Polgári Iskola igazgatója. Mezőgazdaságtant, testnevelést, biológiát tanított. Remek tornavizsga ünnepek sora fűződik nevéhez.

1932-ben kötött házasságot. Volt tanítványát Hunya Etelkát vette feleségül. Két gyermekük született; Béla 1934-ben, Etelka 1935-ben.

Működése idején Endrődön a parasztság képzésére ezüst- és aranykalász-tanfolyamok egész sorát rendezték, melyeknek Béla is tevékeny szereplője volt. 1940-ben KALOT főiskolát szándékozott szervezni. A község, legszébb részén 30 hektár kiváló minőségű földet juttatott erre a célra. Megkezdődött az iskola építése. Azonban a háború miatt félbe maradt. A félig kész épületet '950-es években általános iskola céljára hasznosították. (Ebből épült a mai Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola és Kollégium.) A meg-

maradt építési fát a felrobbantott közúti híd újjáépítéséhez használták fel.

Az ötvenes években megindult politikai hajszája Ország Gyula párttitkár vezetésével Csókási ellen fordult. „Csernus szakértelőjének” minősítették. Végül áthelyezésre ítélték. Így került a szeghalmi Péter András Gimnáziumhoz. Az ott eltöltött évek után Szabó Emő igazgató Gyomára hívta, ahol mai nevén a Kner Imre gimnáziumban tanított. (Itt már földrajz tantárgyat is.) Innen ment nyugdíjba 1964-ben.

Endrődön a cserkészlet vezetője volt. Csapatával a Római Katolikus Polgári Iskola 571. sz. Szent Alajos cserkészcsapattal részt vett az 1933 évi IV. Világ-jamboreen. Itt említjük meg, hogy a gödöllői jamboree, a magyar cserkészlet hatalmas seregszemléje. Őt világrész, 14 vallású, 30 nyelvet beszélő, 54 nemzetet képviselő 26,000 cserkésze vett részt a világtalálkozón, melynek gróf Teleki Pál miniszterelnök, Magyarország Főcserkésze volt táborparancsnoka, a Jamboree kormánybiztos. A Jamboree augusztus 4-én a 26 ezer cserkész felvonulásával kezdődött, melynek élén, hófehér lovon Horthy Miklós Magyarország kormányzója lovagolt, mögötte Lord Baden-Powell, a világ Főcserkésze lovagolt barna lován. Őket követték élénk színű ruhába öltözött lovasok. Majd a földig hajolt csapatzászlókat vívók következtek. Boldogok lehetnek azok az endrődi fiatalok, akik Csókási tanár úr vezetésével részt vehettek ezen a világtalálkozón.

A tanár úr tevékeny ember volt; az ETK labdarúgócsapat patrónusa, az Endrődi Sportkör elnöke., a falusi színjátszás és a művelődési esték szervezője, mint tagja az Egyháztanácsnak, a testületben is hasznos tevékenységet folytatott. Megszervezte, és példásan működtette a Nyugdíjas Kört is.

Ma is „Csókási-zug”ként emlegetetik az általa bérelt területet, ahol korszerű gazdálkodást folytatott. A mintaszerű állattartás példaadója volt. Megérdemelte egy utcát a zugban.

Nevéhez fűződik a parasztság politikai szerveződése is.

1996. szeptember 16-án Jászberényben fejezte be szorgos életét Etelka leányánál. Temetése szülőföldjén történt, szülei sírboltjában, ahol én búcsúztam el volt tanártársamtól, az egykori igazgatótól.

Legyen áldott az emléke!

Márton Gábor

DIÁKSPORT

Szeptember 14-én az ország minden megyeszékhelyen, így Békéscsabán is megrendezésre került a **8. Samsung Olimpiai Futófesztivál**. Megyénkben közel nyolcezer vettek részt az utcai futóversenyen. A Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola 70 tanulóval vett részt, a legtöbben a vidéki iskolák közül.

Két kategóriában hirdettek győzteseket:

Az általános iskolák 1-5 osztályosok versenyében az iskola tanulója **Kurucz Zsolt az I. helyen végzett a 800 méteres távon.**

Az abszolút kategóriában **Makár Tamás az iskola volt tanulója a II. helyezést letta a 2,600 méteren.**

Vaszkán Gábor

Testnevelő tanár atlétikai szakedző

Gratulálunk a győzteseknek!

Endrőd néprajza

Rovatvezető: Szonda István

Tisztelt Olvasó!

Az előző számunkban olvashattak szemelvényeket az 1831-es endrői protocollumból. Sok érdekes részlet információval bírnak ezek az iratok a XIX. századi Endrőd hétköznapi és ünnepi életéből. A peres ügyekben való ítékezés szokásától, a hagyatéki leltárokon keresztül felvillanó akkoriban használt tárgyakról, vagy éppen a községet súlytó súlyos járványok hatásáról hiteles képet nyújtanak számunkra.

Mostani forrásközlésünk érdekes és fontos adaléka Endrőd történeti kutatásának. Sokat vitatkoztak és vitatkoznak ma is községünk újratelepítésének dátumáról. A történeti munkákban megjelenő 1730-35, vagy az inkább szájhagyomány szerint élő dátum az 1717-18 a község újratelepítésének időpontja. Bár a vita megfelelő történeti dokumentumok nélkül meddővé válhat, de úgy gondolom nem ez a kérdés a központi témája az endrői kutatásnak. Mindenesetre az 1717-18 telepítési dátum mellett voksolók számára fontos forrást találtunk az 1818-as Protocollumban, mely az ez év májusában, a község újratelepítésének 100. évfordulójára megrendezett ünnepségről tartalmaz bőséges leírást. Az akkori kornak megfelelő nyelvezettel és Salacz József főjegyző hivatali pontosságával mutatja be a korában is jelentős méretű és hatású ünnepséget.

„PROTOCOLLUM POONIS ENDRÖD

ANNI 1818.
20-a máji

No. 36. Minekutána helybéli meg-élemedett öreg Lakosok Szakállós András t. i. Pelyva András, Mikó Jakab, Kurilla András, és Alekszi Mártonnak egyenlő vallások, s tanúságok szerént Nemes-Kerekiből, a' mely Körös-Tartsa, és Mező-Berény Megyebéli Helységek között fekszik, mostanában pusztá lévén benne még a Templom helye meg láttzik, a sok és gyakori víz áradások miatt Endrőd Helysége Lakossainak Eldődiei*, s Nagy Átlyai kéntelenítettvén ki-mozdulni, ide Endrődre, mely akkoriban pusztá lévén benne egyedül egy pusztá, s romlandó Kápolnácska találattott, Msgos** Földes Uraságjok Báró Harucker János György, Eö Nagyságának jóvá hagyása mellett által-költöztek. S annál fogva 1718 esztendőben éppen Sz. György napja hetiben meg-telepedtek volna, ennek örök emlékezetire, a' midőn Endrőd Helysége száz esztendőket el-töltött, de arranézve is, hogy a később maradákok, s Nyomdo-

kosok ezen örvendetes, s nevezetes Esztendeit Endrőd Helységinek nyersebb emlékezetben tarthassák, a' mellett azon idő folyása alatt történti sok viszontaságok között illy húzódamos ideig való szerencsés fenn-maradásáért is Endrőd Helységinek méltó Hálákat Isten Eö Sz. Felsőséginek adhassanak, ezen dicső Esztendeje Endrőd tiszta R Catholicus Helységinek e' folyó Május Hava 17. Napján, éppen Szent-Háromság vasárnapján tudnia illik, a Napnak méltósága, s Különösségihezkepest illő pompával, s meg-különböztetett vígsággal az egész Helység által meg-ünnepelettet, és szentelitetett annál nagyobb örömmel, hogy még ezen Száz esztendős Ünneplésben a fentt írtt Lakosok közzül Szakállós András 116 és Alekszi Márton 97 esztendős meg öszült öregek is életben lévén, részesültek. E' jeles ünneplésben az Isteni szolgálatot minden Püspöki ékességekkel végzetett Fő Tisztelendő Kovács Miklós Úr Gáborjányi Sz. Gábriel Arkangyal Prépostja, Nagy-Váradí Kanonok Eö Nagysága, a' mi ezen Ünneplésben minden honnyi-fia, mély örömben ejtvén, szent buzgóságában elevenítet, a' mikor döngöttek a mozsár-ágyúk, s az örömben, s buzgóságban merültt Nép szájából zengett a hálát-adó Ének, a' mit az ekkorára ide csoportozott idegenek is közös érzéssel, s barátságos szívvel emelnek az Egek Urához: a szent Áldozat közben, erre meg-hivatott Egri Érseki megyebéli Liuláry*** Kanonok, s Endrőd Helységinek szíves Barátya, s jót-akarója Fő Tisztelendő Fekete Ferencz Török-Szentmiklósi Plebánus Úr, fel vévén textusul azon vasárnapra rendelt Sz. Evangéliumból ezen szavakat" imé én veletek lészek világ végezetéig" a Naphoz és Ünnepléshez alkalmaztatott Szívre-ható Beszédet tartott. Mind-ezeknek végződésekkal a Parochialis, és a Communitás házaiknál több, mint száz személyek illendően meg-vendégeltettek, s az egész napon, s követő éjjel a vendégekkel együtt az egész Helység vígságba merülve örvendezett. A többi számos vendégek közzül, a' kik az Elöljáróságnak meg-hívására meg-jelenhettek, voltak, a' kik ezen napnak fényességit jelenléttelkel nevelték, Tettes**** s Nagyságos Császári Királyi Tanácsos, Királyi Udvarnok, s ezen megyebéli első Vice-Ispány Vidovich György Úr az egész Úri Famíliájával, Msgos** Báró Rudnyánszki Sándor Úr Eö Nagysága V.notarius, Tettes**** Stummer János Fő, Szombathelyi József Vice, és Bogyó József hon. Vice-szolga Bíró Urak, Thorma Ferencz Tábla Bíró, Lengyel Márton megyebéli fiscalis, Bodoki Mihály megyebéli földmérő, Thótt András Contr. Comisárny, Lehóczi Lajos Ord. Eskütt Urak, Ttes Csepcsányi Tamás Úr a Msgos Gyomai Uradalom Dirigens Fiscalissa Nagy Sán-

dor Uradalmi Számtartó Úrral, jelenlétvén ezek felett Vámosi András Szarvasi, Salacz Antal Békési, Mihákovits Mátyás Szent-Andrási Tisztartó, Thimári István Gyomai Ingeniens, Grócz Gábor Szarvasi Ispány Urak az Ötsödi, Szent-Andrási, Szarvasi, Türi, Gyomai, Berényi, Békési, és Csabai Helységek, s Városok Deputátussáival egyetemben; Ugy Fő Tisztelendő Varjú Victorianus Úr a Cs. K. Hadi Seregek Fő Papja, mint Hazafi kedves Szülő-Földjinek e jeles napját Budárul való le jöttivel drága jelenlétivel nagyítottta, valamint a számos Fő Tisztelendő Papság is a vígságnak részvétele mellett e' dicső napon áldással koronázta: E jeles Ünneplésre Megyebéli Generális Perceptor Tekintetes Holdmészesi Kornéli Ambrus, Fő Notarius Barkóczi Rosti Albert, és Parry***** Perceptor Beliczai József Urak is hivatalosok lévén, de hivatalbéli foglalatosságaik miatt meg nem jelenhettek, ígérni méltóztatott azonban a' fentt-émilitett, és tisztelt Gend Perceptor Úr, hogy Endrőd Helységinek e' jeles Ünneplését örök emlékezetre a Tudományos Gyűjtemény nevet viselő Hazai Havi Írásban be fogja iktattatni. – Ez idő korban az egész Endrőd Helysége Allott 654. Házbúl, vala pedig mind öszve benne 4873. Lélek, kik közzül 110. Görög hitű, a többiek mindnyájan Romai-Catholicusok, lévén helybéli Plébánus az Endrői Districtus Vice-Esperesje Fő Tisztelendő Kricsfalusy Ferencz Úr, Káplány Visnyei Istvány Úr: Az egész Endrőd ekkor Msgos** Gróf Stokhammer Ferenczné született Gróf Haring Theresia Eö Nagyságának, mint a Msgos** Harucken Familia egyik örökösének birtokába volt, a' kinek kegyes szárnyai alatt minden Úri, s Királyi Benfíciumokat a Helység árendába bírt. Helység Elöljárói lévén Fő Bíró Vaszkó István, Törvénybíró Iványi Pál, Eskütték Pap Mihály, Farkas József, Pintér Mátyás, ifj. Hunya Mátyás, Dávid Mihály, Mikó István, Ov. Timár József, Timár A. György, Timár G. Mihály, ifj. Sóczó János, és Fülöp Adám, Salacz József Nótáriussal a' ki mind ezeket ide be iktatta."

* Eldődiei: valószínű elírás lehet és elődeit jelent

** Msgos: méltóságos

*** Liuláry: ?sajnos a név olvashatatlan

**** Tettes: tekintetes

***** Parry: ? sajnos a név olvashatatlan

2002. Gyomaendrőd - Endrői Tájékozódási Dokumentum Tára

Szonda István

Katolikus oldal

OKTÓBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 5 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Rózsafüzér este 5-kor.
Szent Gellért Iskola kápolnájában
október 13-án, és 27-én, fél 12-kor.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor, kedden, csütörtökön, elsöpénteken és szombaton este 5-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.
Rózsafüzér hétköznap este fél 5-kor, vasárnap fél 10-kor.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 17 órakor. Rózsafüzért hétköznap mise után, szombat-vasárnap mise előtt.

A katolikus hit elemei (12)

ÉLET KRISZTUSBAN: KEGYELEM ÉS PARANCSOLATOK

I. A megszentelő kegyelem II.

Azok, akik a megszentelő kegyelem birtokában vannak, AZ IRGALMASSÁG LELKI ÉS TESTI CSELEKEDETEIT végzik.

1. Az irgalmasság testi cselekedetei:

- éhezőknek ételt adni,
- szomjazóknak italt adni,
- hajléktalanoknak szállást adni,
- mezteleneket ruházni,
- beteget meglátogatni,
- rabokat meglátogatni és
- holtakat eltemetni.

2. Az irgalmasság lelki cselekedetei:

- bűnösöket jóra inteni,
- tudatlanokat tanítani,
- kételkedőknek jó tanácsot adni,
- szomorúakat megvigasztalni,
- igazságtalanságokat békével tűrni,
- ellenünk vétőknek megbocsátani és
- élőkért és holtakért imádkozni.

A Szentháromság a megkereszteltnek megadja a megszentelő kegyelmet, a megigazulás kegyelmét, ami képessé teszi, hogy Istenben higgyen, benne reméljen és őt szeresse az isteni erények által;

- megadja neki a képességet, hogy a Szentlélek irányítása alatt, a Szentlélek

ajándékainak segítségével éljen és munkálkodjon;

- megengedi neki, hogy az erkölcsi erények révén növekedjen a jóban.

Így a keresztény ember természetfölötti életének szerves egésze a szent keresztségben gyökerezik. (KEK, 1266.)

Az isteni erények a keresztényeket alkalmassá teszik arra, hogy a Szentháromsággal kapcsolatra lépve éljenek. Eredetük, okuk, céljuk maga Isten; Isten, akit az ember a hit révén ismer meg, s önmagáért remél és szeret. Három isteni erény van: a hit, a remény és a szeretet. Ezek valamennyi erkölcsi erényt irányítják és éltetik. (KEK, 1840-1841.)

A nevelés, a megfontolt cselekedetek és az erőfeszítés, valamint a mindig újrakezdett állhatatosság révén megszerzett emberi erényeket az isteni kegyelem megtisztítja és fölemeli. Ezek az erények Isten segítségével kialakítják a jellemet, és megadják a könnyedséget a jó megtevéséhez. Az erényes ember boldog, ha élhet ezekkel az erényekkel. (KEK, 1810.)

Négy erény sarkalatos szerepet játszik. Ezért nevezik őket kardinális, vagyis „sarkalatos” (cardo = sarok) erényeknek, és az összes többi köréjük csoportosul. Sarkalatos erények az okosság, az igazságosság, a lelkierő és a mértékletesség. (KEK, 1805.)

A Szentlélek hét ajándéka: a bölcsesség, az értelem, a jótanács, a lelki erősség, a tudomány, a jámborság és az istenfélelem. Ezek a maguk teljességében Krisztushoz, Dávid le-

OKTÓBER HÓNAP ÜNNEPEI

1. kedd:	Lisieux-i Kis Szent Teréz
2. szerda:	Szent Örzőangyalok
4. péntek:	Assisi Szent Ferenc
6. vasárnap:	Évközi 27. vasárnap
7. hétfő:	Rózsafüzér Királynője
8. kedd:	Szűz Mária, Magyarok Nagymatyja
9. szerda:	Szent Dénes püspök és társai vértanúk
13. vasárnap:	Évközi 28. vasárnap
14. hétfő:	Szent I. Kallixtus pápa, vértanú
15. kedd:	Avilai Nagy Szent Teréz
16. szerda:	Szent Hedvig szerzetesnő
17. csütörtök:	Antiochiai Szent Ignác püspök, vértanú
18. péntek:	Szent Lukács evangélista
19. szombat:	Keresztes Szent Pál áldozópap
20. vasárnap:	Évközi 29. vasárnap
23. szerda:	Kapisztrán Szent János áldozópap
24. csütörtök:	Claret Szent Antal püspök
25. péntek:	Boldog Mór püspök
27. vasárnap:	Évközi 30. vasárnap
28. hétfő:	Szt. Simon és Szt. Júdás Tádé apostolok

Az endrődi templom búcsúja november 9-én, szombaton délelőtt 10 órakor lesz. Szeretettel hívunk és várunk Mindenkit!

származottjához tartoznak (vö. Iz 11,1-2). Kiegészítik és beteljesítik azok erényei, akik a Lélek ajándékait befogadják. A híveket tanulékonnyá teszik, hogy azok készségesen engedelmeskedjenek az isteni sugallatoknak. (KEK, 1831.)

A Szentlélek gyümölcsei azok a tökéletességek, amelyeket bennünk a Szentlélek munkál, mint az örök dicsőség első zsongait. (KEK, 1832.)

Az irgalmasság művei a szeretet cselekedetei, melyek által embertársunk segítségére sietünk testi vagy lelki szükségleteiben (vö. Iz 58,6-7; Zsid 13,3). (KEK, 2447.)

A boldogságok

A boldogságok azokat az áldásokat és jutalmakat fejezik ki, amelyekben Krisztus követői részesülnek.

A klasszikus nyolc boldogság a következő:

1. Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa.
2. Boldogok, akik szomorúak, mert majd megvigasztalják őket.
3. Boldogok a szelídek, mert övék lesz a föld.
4. Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságot, mert majd eltelnek vele.
5. Boldogok az irgalmasok, mert majd nekik is irgalmazzanak.
6. Boldogok a tisztaszívűek, mert meglátják az Istent.
7. Boldogok a békességben élők, mert Isten fiainak hívják majd őket.
8. Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa.

A Hegyi beszédben a nyolc boldogságot Jézus megtoldja még a tanítványok feladatával:

Boldogok vagytok, ha miattam gyaláznak és üldöznek benneteket és hazudozva minden rosszat rátok fognak. Örüljétek és ujjongjatok, mert nagy lesz a mennyben a jutalmatok.

Kép: A Nyolcboldogság hegye

Az oldalt szerkeszti: Iványi László

Vásár- és piactartás Gyomán

Minden valószínűség szerint a vásár- és piactartási jogot 1830-ban szerezte meg gróf Stockhammer Ferdinánd, Gyoma korabeli birtokosa, mely jog megszerzése együtt járt a mezővárosi jogállással, s nem annyira a lakosság érdekében történt, hanem inkább azért, mert a vásári- és paci helypénz az uradalmat illette meg. A helypénz jogot Gyoma község 1903-ban vásárolta meg a Wodiáner örökösöktől, ugyanis Stochammer eladta a birtokot a Wodiánereknek. 30.000 koronáért, s ekkor a piactér egy részét is kikövezték.

1848-ban jöllehet az egész országban megszűnt a jobbágyvilág egy részét kis, de sok olyan törvényt hoztak még később is, melyek a régi jobbágyvilágra emlékeztettek. Ilyen volt pl. Gyoma község határának halászatí joga, mely még az 1940-es években is Wodiáner Albert báró örökösei kezében volt, holott az örökösöknek Gyoma község határában már egy talpalatnyi földjük sem volt. A halászatot a Szarvasi Halászatí Társulás révén gyakorolták, amely társulat a halászatot bére adta. Gyoma község előjárósága kérelmet intézett az örökösökhöz, hogy a halászatí jogot adják el Gyoma községnek, de a jobbágyvilág megszűnése után kilencven esztendővel az örökösök a kérelmet ridegen elutasították. Majd 1945 után vesztették el a halászatí jogot.

Egy 1916 évbéli Gyoma térkép szerint az első piac- és vásártér a mostani Fő téren (Hősök útja - Holt Körös - Szabadság tér eleje által határolt területen) volt. Később áthelyezték az Árpád utca Körös felé eső vége és a Hantos kert között elterülő részre. A folyó szabályozás, gátépítés miatt olyan szűk lett a terület, hogy 1887-ben áthelyezték a vásártérrel a vasút és két kövesút közé (ez lett aztán beépítve lakóteleppel). A piactér maradt a Fő téren és a Szabadság téren.

Amikor 1830-ban az első vásárt tartották a gyomaiak, a mezővárosiak ezt szét akarták verni, ugyanis ők régebbi vásártartók lévén, a gyomai vásár rontotta esélyeiket. A tervük nem sikerült,

mert véres fejvel menekültek Gyomáról. Erős Nagy András gyomai lakos is bekapcsolódván a hadakozásba, „aki olyan erős volt, mint Arany János megénekelte Toldi Miklós” megfogta egy mezőtúri ember kezibe a furkósbotot, s a botot keményen tartó emberrel együtt messzire elhajította. Ez az András gazda olyan erős ember volt, napjában egyszer fent kaszát aratáskor és fenés nélkül kaszált napestig még akkor is ha már tövestül jött ki a búza a földből.

A község életében nagy jelentőségűek voltak a háromnapos vásárok. Evenként négy „országos vásár” volt. Első nap tartották a marhavásárt, második nap a lóvásárt, harmadik nap a kirakódó vásárt. Ez utóbbi vasárnapra esett, ennek ellenére a községbeli üzletek is nyitva tartottak.

A nyári vásáron jelent meg többek között a dinnye. Az őszi vásárkor a káposzta a kolompír hegyek voltak. Az volt a bevett szokás, hogy a család legkésőbb a novemberi őszi vásárkor szerezte be a újg szükséges kolompír, és káposzta szükségletét. A káposztát aztán otthon bevanyitották. Nagyon kevés volt az olyan család, melynek ne állt volna rendelkezésre a káposztasavanyításhoz szükséges dézsa s egyéb felszerelések.

A vásárra sok olyan árucikket hoztak, amit csak ott lehetett beszerezni. PL. a bihari románok dézsát, létrát, kutostort, furulyát, diót s almát hoztak (folyószabályozás előtt tutajjal). 1920 után e sokféle faáru elmaradt a vásárokról.

Cukorka, mézeskalács, füge, datolya, szentjánoskenyér „özön volt a gyerek öröme”. Itt lehetett vásárolni csizmát, egyéb lábbelit, ruhát, ajtót, ablakot, „mondvacsinált (előre megrendelt, megbeszél) bútor, szitát, talicskát, vasárút, egyéb bazáráru, cserépedényt, vásznat, törölközőt, de volt ponyvafüzet is, pl. Sobri Jósikáról. A szerencsét hozó cédulát meg papagáj s kakadu húzta.

Ezenkívül „gyorsfényképezés”, cél-lövölde, sült kolbásszal, itallal, s hogy nem ártézi vízzel,

azt a számtalan részeg ember bizonyította. A vásárok érdekes színtelét képezték 1918-ig bicskát, tükröt, ollót, pipát stb. áruló bosnyákok.

Számtalan helybeli szegény sorsú gyerek árult kantából ivóvizet, „itt a friss víz igyanak” kiáltózással száz és száz ember által végignyalt pohárból.

„Szakképzett zsebtolvajok” is a vásárhoz tartoztak. S egyéb pernahajder becsapós játékokkal; rosszul öltözötten kiabáltak; „Hét a bazár, hét, hét az ára, hét, minden darab hét, hétért van az megszámlálva.”

A hiszékeny emberek bementek a bizonyos belépti díj lefizetése ellenibe a „magyarok bejövetele” feliratú sátorba, azt hitték, bent Feszty körképből látnak részleteket. Bent ócska képek voltak felakasztva s nagy káromkodva jöttek kifele, ahol meg az volt felírva: „magyarok kimenetele”.

A „jó modorhoz” hozzá tartozott, hogy a vásáron minden épkézláb ember megjelenjen, és ott italt fogyasszon. Mivel Endrődön csal az 1920-as évek elejétől volt vásár, ha csak valaki nem ágyban fekvő beteg volt, mintha névsorolvasás lett volna, a gyomai vásáron minden endrődi lakos megjelent. Az viszont tény, hogy a „forgókomédián” (kórhinta), hajóhintán a „gyomai jányok nem tudtak olyan negédes testtartással forogni és hintázni, mint az endrődi jányok”. A kórhintát gyerekek hajtották, kik ezért néhány krajcár-filér díjazásban részesültek.

A „szellem” is más volt akkortájt. Nénemasszony megállott a sátor előtt s elkezdett alkudozni egy ruhára. A kereskedő 50 koronára tartotta. Nénemasszony 18 koronát ígért be. A kereskedő valóságos rosszulletet színlelt és jajveszékelve esküdözött az összes szentekre, pedig neki csak prófétái voltak, hogy ez a ruha neki ennyibe van, s nem engedhet belőle. Nénemasszony távozása – mert ő ismerte a kereskedők guszusát – újra visszahívása után megegyeztek 20 koronába.

Cs. Szabó István

CIPŐTALPBÉLÉST SZONDÁTÓL

Rózsahegy u. 11.
Telefon: (66) 284-301

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

Hunyadi család

Hunyadi János 1453-as grófi címere

A magyar történelem legnagyobbjai közé tartoznak. Alig lehet a hazafiú büszkeség eláradó érzelmei nélkül beszélni róluk. Van magyar e hazában, ki ne tudna Hunyadi János hőstetteiről, Mátyás királyunk legendás nagyságáról? S mégis, időrendi hűséggel, úgy ahogy eddig tettük tekintsük át a családfát.

A Hunyadi ház oklevélileg első törzse Serbe volt, ennek testvére Radul. Serbenek fiai: Magos, Woyk és Radul. 1409-ben Woyk (Serbenek fia) Zsigmond királytól, maga, testvérei és fia János részére kapták adományul Hunyadot. Lehetséges azonban, hogy már 1378-ban I. Lajos király Hunyadi János atyjának Woyknak adta volna Hunyadot. Woyk ugyanis Zsigmond király alatt udvari lovag (miles aulicus) volt. Woyk hitvese a karánsebesi Morzsina magyar nemes család ivadéka: Morzsina Erzsébet, ki édesanyja a halhatatlan hősnék Hunyadi Jánosnak. Hunyad Woyknak azonban négy gyermeke volt két lány, két fiú, mindkét fiúnak János volt a neve, az egyik kormányzó lett, a másik János 1441-ben esett el. Mindketten szörényi bánok voltak, akik hűséges szolgálataik elismerésül I. Ulászló királytól Solymos, Bereszkó, Nyavalyás és Burján helységeket kapták, melyek addig az erdélyi vajdasághoz tartoztak.

Hunyadi Jánosról, íme néhány adat, ki a legmagasabbra emelte a családot rendkívüli vitézsége, hadvezéri ügyessége, szeplőtlen jelleme által."

1446-ban választották meg Jánost kormányzóvá, és ugyanazon évben iktatták be Déva várába és tartozékaiba. 1453. január 30-án V. László király Hunyadi János kormányzót örökös beszttercei grófnak nevezi ki, adományozván Erdélyben Besztterce városát és annak minden tartozékait. Még ebben az évben V. László király intézkedik a Hunyadi címer kiegészítéséről is. A kormányzó (hazánk első kormányzója!) 1456. augusztus 11-én halt meg életének 68-ik évében, a nándorfehérvári győzelem után. Nejétől

Mátyás király címere a budavári Mátyás templomból

horogszeghi Szilágyi Erzsébettől két fiai maradt árván László és Mátyás.

László, 1452-ben már pozsonyi gróf, főispán, Belgrád várnak kapitánya. 1457. március 23-án alig 24 évesen családjá ellen-segeinek cselszövései folytán Budán lefejezik.

Mátyás, ki még akkor gyermeki sorban élt, V. László király anyjától elszakítván a csehországi Podiebradhoz vitette. A király halála után Mátyást 1458. január 24-én magyar királlyá választották. És itt fejezzük be történetünket, hisz egy olyan király uralkodása következik, mely oly mélyen beivódott a magyar emberek szívébe, s kinek élete pályájáról megemlékezni e szerény helyen emlékéhez méltatlana lenne.

A történelmi hűség kedvéért megjegyezzük, hogy a Hunyadi család három leszármazási táblán mutatja ki fiait, kik között sok volt a kiváló nemes; grófok, főszolgabírák, alispánok, főjegyzők, magas rangot elért katonák. (A fent közölt Hunyadi családon kívül, hazánkban még sok ilyen nevű családról tudunk.)

Nagy Iván: Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal című 1857-1868 között kiadott műnek a Helikon Kiadó által rendezett 1987-ben megjelent reprint kiadása nyomán szerkesztette Császár Ferenc

Elmúlt évszázadok megyei krónikája

BÉKÉS MEGYEI KÖZLÖNY XXVIII. Évf. januári számaiból válogatás

Január 6. vasárnap. 2. sz.

„A kanászok életében ritkaságszámba menő esemény történt január elején Gyulaváriban. A községi csürhé új kanászt kapott P. Szántó István személyében. Midőn először hajtotta ki a község dísznait, a Koplalóra, a hatalmas kan bent a községben gyanútlanul ódalgott mellette, midőn pedig a falu szélére a posta elébe értek, a kandisznó neki rontott az új kanásznak, fellökte, s felhasította a bal lábát a lágyékig. Arra menő emberek akadályozták meg a dühös kant abban, hogy szét ne tépje a szerencsétlen kanászt, kit súlyos sebével beszállították a gyulai kórházba.”

Január 13. vasárnap 4. sz.

„Egy harcias szeghalmi menyecske; Kerekes Erzsébet furcsán bánt el a napokban a végrehajtóval. Amikor a szeghalmi segéd végrehajtó a közadó tartozásban lefoglalt bútorait el akarta szállítani, bezárta a végrehajtót a konyhába s egy nyújtófával akarta a tartozást kiegyenlíteni. Ezért feljelentették a gyulai királyi ügyészségnél.”

„Ritka eset, hogy a jámbor teve emberhúsrá éhezzen. Ez a ritka eset megese

Orosházán, hol mostanában a Kludszky-féle állatsereglet mutogatja csodáit, mely nemrégiben Csabán is járt. A menasszéria hatalmas tevéje az Alföld szálló istállójában volt bekötve, ahol Kulcsár János szolgának, ki felállott a jászolra összeharapta a lába fejét. A sebülés, oly súlyos volt, hogy s szerencsétlen ember lábát bokában amputálni kellett.”

Csinos kis asszonyháború folyt le a napokban Vészton Balog Mária és Rác Anna cigányasszonyok között. Putrijuk közelében összevesztek, és dorongokkal kezdték egymást ütlegetni; később pedig egymásnak ment a két cigányasszony, s Balog Mária Rác Annának leharapta az orrát. Rác Anna a leharapott orral, ordarabbal együtt jelentkezett a csendőrségnél. A harapdáló cigányasszonyt letartóztatták.”

Január 20. vasárnap 6. sz.

„A Sárreton újra áldozata van a nagy hidegnek. Pap László egy fűzesgyarmati pusztai béres, el adta a községben dísznait s azután este 6 és 7 óra között gyalog vágott neki a 15 kilométernyi útnak. A tannyájától alig ötszáz, a szomszédos tanyáktól pedig pár száz lépésnyire volt, mikor összeesett s reggelre az országúton megfagyott. Úgy találtak rá másnap a szomszédos tanyák cselédei, dörborította arcára nem ösmertek rá

mindjárt s bevitték Fűzesgyarmatra, hol kiderítették hollétét.”

**

Furcsa baleset érte Gyurkovics János békésszentandrásfi fiatalembert. Fát akart venni Schlésinger Simon szatócsnál, mivel azonban az udvaron volt a fa, a kereskedő azt mondta; várjon, míg megköti láncon harapós kutyáját. De a fiatal legény kíváncsi volt, hogy megkötötte-e már a kutyáját, a kereskedő, és a kerítésen bedugta fejét. A másik pillanatban odaugrott a kutya, s leharapta a kíváncsi legény orrát, s le is nyelte. A megcsönkített fiatalember most orvosi kezelés alatt áll., de kíváncsiskodni aligha fog valaha is.”

Január 24. csütörtök 7. sz.

„A Gyomai Tornaegylet vasárnap tartotta alakuló közgyűlését élénk érdeklődés mellett. Az egylet tisztviselői kara; elnök Kherndl György, alelnök Debreczeni Endre, igazgató Králik Pál, gondnok Fazekas Zsigmond, pénztárnok Salacz László, jegyző Mányi Gyula, ügyész Dr. Bácsi Lajos, orvos Dr. Nagy Ernő. Eddig 60 fő tagja van az egyletnek s előreláthatólag be fogja tölteni nemes hivatását.”

Összeállította: Cs. Szabó István

GYERMEKCIPIÓ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Ten: Tel/Fax: 66-280-104
Mobil: 06-30-9634-085

Béby-leánya-fümodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

Ötvenéves találkozó

Augusztus végére meghívót kaptam az endrődi iskola nyolcadikos fiú és leány tanulójának 50 éves találkozójára.

1952! Úristen! Hogy elszaladt az idő. Akkor 28 éves fiatal tanár voltam. Nyáron volt az esküvőm. Azóta 3 gyermekem és 7 unokám látogat. Már mind embernyi-emberek ők is.

Martinák István és barátai szervezték a találkozót Nem volt könnyű dolguk, „kit erre, kit arra kergettek a szelek”, mint a költő mondja. Kisé visszafordítottuk az idő kerekét. Mindenki elmesélte az elmúlt évek élményeit. Csak Irénke és én voltunk jelen, már csak mi képviseltük a „tanári kart”. Mi is kissé (miközben díszpolgárok lettünk) felidéztek az elmúlt félévszázad néhány eseményét,

30-an voltunk. A volt lányok, már mind nagymamák. Sokan csak nézték egymást: „Te ki vagy?” A deli fiúk nyugdíjas nagypapák lettek. Néma felállással emlékeztünk meg azokról, akik már nem lehettek közöttünk, az elhunyt tanárokról is. „Az évek szálltak, mint a percek” Kinek-kinek élete egész regény. Varjú Erzsébet remek nagymama, Paróczai Laciból a mesterek mestere lett, Sóczó Feriből országos híru piarista tanárt, Timár Adolfból komoly szaktekinély, Abonyi Katiból közalkalmazott, Gácsi Eszter példás családanya, Takács Magda elismert védőnő, ...Sorolhatnám 47-ig a kedves diákokat, Abonyi Katitól kezdve a lajstromzáró Timár Lászlóig, akik már mind megjárták az élet iskoláját, és csillagos ötöst érdemelnek emberségből. S mikor eltelt a személyi regélés az „új nagyiskolában”, utunk a Domszög vendéglőbe vezetett. Vidám hangulat, boldog zsongás töltötte be a nagy vendéglő étteremét. A zene is segített ebben, s egy-két pár tánca is perdült. Megállapodtunk, hogy a következő találkozásig nem várunk ötven évet.

A virágcsokrokat, amivel köszöntöttek bennünket az „öreg diákok” haza felé a Hősök emlékművénel helyezték el, akik között ott van Bányai (Brishkse) Ernő tanár úr, Hegedűs István a „fehér zoknis” főhadnagy tanító neve is.

Márton Gábor

Fiatalokról fiataloknak

Köszeg 2002 (augusztus 21-25)

Ebben az évben is megrendezésre került a Fesztivál a Határon rendezvénysorozat, amely minden évben most is Köszegen volt. Ilyenkor több ezres tömeg zarándokol ide, hogy részt vehessen a politikai, kulturális és egyéb fiatalságot érintő programokon. Külföldről is nagyon sok vendég jön ide, hogy egy jó mulasson, pihenjen és hallgassa az előadásokat. A rendezvény fővédnöke ez évben Mád Ferenc a Magyar Köztársaság elnöke volt. Miután mindenki elfoglalta a szállást fél hétkor megkezdődött a Nyitógála. Harrach Péter nyitóbeszéde után egy kis komolyzenei izelítőt kaphattunk a Haydn vonósnegyestől (a községi együttes idén ünnepli megalakulásának 20. évfordulóját. A hazai koncertjeik mellett más országokban is nagy sikerrel szerepeltek.), és aztán sorra következtek együttesek. A legérdekesebb zenét a Ghymes együttes játszotta. Ők népi hangszereken játszottak Rockzenét. A kitűnő együttesek után a Jurisics vár pincéjében kezdetét vette a Nostalgia, és a 67-as 70-es élvek zenéivel ismerkedhettünk meg. Másnap 10 órától kezdődtek a programok. A baj csak az volt, hogy egy ember minden programon nem lehetett, mivel a fesztiválon mintegy 10ezren voltunk, ezért sok program kezdődött egy időben. Kultúrafogyasztás címmel kezdődött Bauer Béla (szociológus, a Nemzeti Ifjúságkutató Intézet igazgatója), György Péter (esztéta, a Képzőművészeti Egyetem címzetes tanára) és Hámori József (biológus, a biológia tudományok doktora, az MTA alelnöke, korábban kulturális miniszter)

előadása. A XXI. század kezdetén lévő nagy problémákról beszéltek, hogy vajon részévé válik - e a kultúra a fogyasztói társadalomnak. Elgondolásuk szerint nagymértékben igen és egyre több új kihívás fog teremtni. A délután folyamán egy zenés, táncos vidám darabot néztünk meg egy különös szerelmi háromszögről. Ezen előadást Erdélyből érkezett fiatal színművészek adták elő. 15 órától Szajer József (a FIDESZ alapító tagja, az országgyűlés alelnöke) és Szent-Iványi István (szociálintropológus, az SZDSZ politikusa, az Országgyűlés európai integrációs ügyek bizottságának elnöke) tartott előadást. A két politikusként a rendezvényen már hagyományosan közzébeszélgetése volt. Elmondották, hogy holt tart a magyar csatlakozás. Mikorra várható hazánk Európai Uniói tagsága, és mennyiben változnak országunk gazdasági és politikai helyzetei a csatlakozás után. A csatlakozásra több időpont lehetséges: 2004, 2005, 2006. A legvalószínűbb időpont 2006, mert eddigre várható, hogy hazánk gazdaságilag és politikailag annyira fejlett lesz, hogy felvételt nyer az Európai Unió tagállamok közé. Természetesen sok hátránya is lehet a tagságnak; túlságosan nagy külföldi tőke áramolhat hazánkba, ami a magyar tőkét tönkretelheti. De elmondásuk szerint a csatlakozásunknak több lehet az előnye mint a hátránya. Előadásuk után 18 órától elindult az esti showderre. Ez igazándiból nem

showder, hanem egy kötetlen beszélgetés volt Fábry Sándorral. A magyar Showmenek közül ő a legeredetibb személyiség, tudniillik nem a kereskedelmi adókon lévő műsorokat másolja, hanem eredeti tartalommal tölti meg saját műsorát. Elmesélte, hogy rádiókabarés pályafutásától kissé eltérve hogyan lett Magyarország legnagyobb showmene. Este ismét a zene vette át a vezető szerepet. A 2002-ben Arany Zsiráf díjat a „fiatal tehetség” kategóriában kapott ZANZIBAR együttes vette át a stafétatölcöt és két óras koncertjükkel szórakoztatta a lelkes közönséget. Pénteken Boros Imre (közgazdász, politikus, az MDF parlamenti képviselőcsoportjának frakcióvezető-helyettese volt), Jakab István (agrárpolitikus, a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Országos Szövetségének elnöke) és Kurucz Mihály (jogász, az ELTE AJK Agrárjogi Tanszék tanára) az agrárium problematikája a rendszerváltás egyik maig megoldatlan kérdésére próbálta megadni a választ. A mezőgazdaság válsága szinte unalmas közhelyé szűrkült a magyar politikában ám a probléma nagyon is valós. Ezért is ez lett a címe az előadásnak: Azé a föld, aki megműveli, tehát a mezőgazdaság most már teljesen belefolyt a politikába. 18 órától ismét színházi előadásra mentünk, ahol Neil Labute: Szentek fecsegése címmel Lung László Zsolt monológijában beleláthattunk egy férfi életébe, aki mindenre képes volt, hogy megtartsa

munkáját, amit egyébként el sem vesztett volna. Este folytatódott a táncműsora. Másnap, mivel már nagyon fáradtak voltunk egy délutáni programra mentünk el. Az egészségpolitika aktuális kérdéseiről beszélt nekünk Kókény Mihály (orvos, MSZP-s országgyűlési képviselő, az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium államtitkára), Hargittai Mária (orvos, az Egészségügyi, Szociális és családügyi Minisztérium helyettes államtitkára), Horváth Zsolt (orvos, a FIDESZ országgyűlési képviselője, az Országgyűlés egészségügyi bizottságának tagja), Csáky András (orvos, MDF képviselője, az Országgyűlés egészségügyi bizottságának alelnöke). Az egészségügyünkben évtizedek óta a szakmapolitikák „állatorvosi lova”. A problémák konstansok, azonban a megoldási javaslatok állandóan változnak. Mi fog változni, ha megvalósulnak az új kormány tervei? Az a nagy baj, hogy nem sok, mert az egészségügy alá lesz rendelve a politikának. Az egészségügy szegény. Nem csak beszélni kell a megoldásokról, hanem meg is kell valósítani.

Este a Zárógálán Básthy Tamás Köszeg város MKDSZ-es polgármestere mondott záróbeszédet. Ezután meghallgattuk a különböző együttesek koncertjeit és visszamentünk a szállásra. Vasárnap a hazaindulás előtt részt vettünk a szentmisén a Jézus Szíve Plébániatemplomban és élményekkel telten elindultunk hazafelé...

Várfi Péter

Néprajzi és kézműves tábor az Endrődi Tájházaiban

gyermekei, valamint a Debreceni Egyetem Néprajz szakos hallgatói.

A tábor rendezvényein, melyek bárki által látogathatók voltak a magyar népi kultúráról hallgathattak előadásokat. Emlékezetes délutánt nyújtott számunkra Hegedűs Boldizsárné és a dévanyai Szarka István és feleségének tolmácsolásában előadott pástordalok és helyi kötődésű népbaldalok. Kirándulást tettünk a Bonom-zugban, ahol megtekintettünk egy jelzett, de eddig még fel nem tárt régészeti lelőhelyet. A régészeti munkáról és a településünkön található régészeti lelőhelyek állapotáról Árkus Péter régész-történész tartott színes előadást.

A néprajzi munka során felmérésre került a szarvasvégi temető, amelynek dokumentációja elkészült a „Nagy keresztig”. Idáig találkoztunk túlnyomórészt hagyományos endrődi sírjelekkel, amelyek sajnos erősen pusztulnak. Ezért is vált halaszthatatlanná a temető dokumentálása, mely során térképet készítettünk és minden egyes sírt dokumentáltunk. A munka során több mint száz fotót készítettünk. A munkát szeretnénk folytatni az erősen pusztuló régi

szarvasvégi temető résszel, de ezt az embermagasságú aljnövényzet akadályozza. Amennyiben megoldható lenne ennek kitakarítása még az ősz folyamán elvégeznénk (a tábor résztvevői) a mentési és dokumentálási munkákat.

A tábor zárása kecskepörköltös ebéddel zárult az Endrőd Község Bala nevű pusztán, ahol Kiszely Béla endrődi és Elek András túrkevei pásztor látta vendégül a tábor lakóit. Az ebéd után a vendéglátóink a pástorkodásról és a mostani balai pusztai életről meséltek.

Az idén is megrendeztük, a már hagyományosnak tekinthető kézműves táborunkat, amely 1991 óta minden nyáron, egy héten keresztül ismerteti meg az érdeklődőkkel a hagyományos kézműves mesterségeket (szövés, agyagozás, nemezkészítés, kötélverés, kovácsolás).

A tavalyi évben megrendezett tábor arculata néprajzi kutatómunkával bővült. A néprajzi gyűjtéssel, a felgyűjtött anyag rendszerezésével ismerkedhettek meg a résztvevők. A néprajzi kutatómunka rejtelseibe Pásztor Ágota néprajzkutató irányításával tekinthetünk be. Az idei táborban folytatódott a kézművesség mellett a néprajzi kutatás.

A tábor résztvevői a helyi általános és középiskolások fiatalok, a Bokréta Lakásotthon általános iskoláskorú

Az Európai Unió kapujában

Az Unió regionális politikája

Mielőtt kifejezetten hazánkról beszélünk, szükséges pár szóban az Unió átfogó regionális politikájáról szólnunk. Ez a politika mindenekelőtt a **szolidaritás politikája**, melynek keretében a nehéz helyzetbe került ipari térségek és a hanyatló mezőgazdasági vidékek szerkezetváltását, s végül az előregedő városrészek újjálesztését, egyszóval az elmaradt régiókat támogatja.

A regionális politika céljaira elkülönített források ma már az Unió teljes költségvetésének mintegy harmadát teszik ki, összesen 213 milliárd eurót. A tagállamok a közös költségvetésbe befizetett összegek egy részét a szegényebb régiók, társadalmi csoportok támogatására fordítják. 1975-ben jött létre az Európai Regionális Fejlesztési Alap, a Közösségen belül regionális gazdasági és szociális különbségek csökkentésére. 1986-ban elfogadott Egységes Okmány új alapokra helyezte a közösségi regionális politikát. Majd 1993-ban felállították a Kohéziós Alapot, s végül a kilencvenes években létrejött az un. strukturális alap, mely az Európai Szociális Alap, Európai Mezőgazdasági Orientációs Alap, Halászati Orientációs Alap és Garancia Alap Orientációs szekciójának tevékenységét fogta egybe. Ezek együtt 195 milliárd eurót, a Kohéziós Alap keretében 18 milliárd eurót, összesen tehát, mint fent említettük, 213 milliárd áll 2006-ig a tagállamok rendelkezésére.

A kelet- és közép-európai országok régióinak legtöbbször, tekintettel viszonylagos elmaradottságukra a fejlett nyugati országokhoz képest, a csatlakozást követően igen jelentős pénzügyi támogatásra számíthatnak. Ennek mértéke a most folyó csatlakozási tárgyalások egyik fő témája.

Hazánk európai uniós csatlakozásának előkészítésében a regionális politika szerepe fokozatosan nőtt. Az Európai Bizottság Magyarországra vonatkozó éves országvéleményeiben (1999-2000) megállapította, hogy a csatlakozásra váró országok közül egyedül hazánkban létezik olyan területfejlesztési törvény, amelynek elvei alapvetően harmonizálnak az EU vonatkozó célkitűzéseivel.

1996. évi XXI. a területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény alapozta meg a területfejlesztés cél- és eszköz intézményrendszerét.

1998-ban Országgyűlési Határozattal elfogadták az Országos Területfejlesztési Koncepciót, ez irányú politika általános céljait, irányelveit, a legfontosabb ágazati prioritásokat.

1999. október 21-én a Parlament elfogadta a területfejlesztési törvény módosítását, melynek feladata a regionális fejlesztési tanácsok megerősítése, a megfelelő munkaszervezet létrehozása.

Nézzük meg, hogy a csatlakozásig milyen támogatásokban részesültünk:

Az évek óta működő területfejlesztési **Phare támogatások** mellett a magyar területfejlesztést szolgálja az Európai Unió részéről biztosított **ISPA és a SAPARD alapok**. Az ISPA megegyezik az EU Kohéziós Alapjával, és célja, hogy a csatlakozó országok jelentősebb közlekedési és környezetvédelmi problémák megoldását támogassa. Az ISPA-alapból évente 80 millió euróra számíthatunk, vasúthálózatunk korszerűsítésére, szennyvíztisztítók létesítésére használhatunk fel. A SAPARD program célja a vidék és a mezőgazdaság fejlesztésének támogatása, ezeknek a szektorok

nak felkészítése a csatlakozásra. 2000 és 2006 között éves szinten 520 millió eurót szánunk e célok megvalósítására a csatlakozni szándékozó 10 közép-kelet-európai országokban. **Hazánk évente mintegy 50 millió euróra számíthat.** A SAPARD program célkitűzéseinek szellemében elkészültek a magyar régiók és kistérségek programjai, amelyek közül a legjobbak részesülhetnek támogatásban. Jelenleg kiépült a program intézményi bázisa, ami alapja a megvalósításnak.

A rendszer, melyet a fentiekben vázoltunk, szükségessé teszi a magasabb, regionális központok kialakítását, ezzel a megyei közigazgatás súlypontjainak áthelyezése is várható. Már ma is működnek regionális fejlesztési tanácsok, melyek képesek lesznek megvalósítani az EU-konform támogatási rendszert.

Végül néhány adat Hazánk regionális rendszerének helyzetéről.

Magyarország tervezési-statisztikai régiói

A lenti táblázat önmagáért beszél, ki-ki leolvashatja belőle, hogy hazánk régiói a 2000 éves adatok figyelembe vételével milyen helyet foglaltak el gazdaságunkban. (A bruttó hazai termék adatai 1999 évről szólnak, amit a Statisztikai Hivatal 2000-ben hozott nyilvánosságra.)

Mindenki számára világossá válhat az is, hogy Pest megye miért szeretne önálló térségként megjelenni, hisz ebben az esetben mintegy 80 milliárd EU-támogatáshoz juthatna. Összegezve az elmondottakat; nem kell attól tartani, hogy elmaradt régióink még jobban leszakadnak. Az EU csatlakozást követően Magyarország is részesülni fog a Strukturális Alapoknak az elmaradt régiók részére nyújtott támogatásaiból. A hazai költségvetési támogatásokkal együtt az elmaradt régiók a csatlakozást követően lényegesen több forráshoz juthatnak majd, így helyzetük javulhat. Még pedig azért is, mert az EU 2007-től induló költségvetési ciklusában is az elmaradt, hátrányos helyzetű régiók felzárkóztatására, gazdasági versenyképességük javítására nyújt támogatást a strukturális alapokból, és a kohéziós alapból.

Császár Ferenc

RÉGIÓ	HOZZÁTARTOZÓ MEGYÉK	A RÉGIÓ LAKOSAI SZÁMA (2000.jan. 1.)	TELEPÜLÉSEK SZÁMA (2000. jan. 1.)	NYILVÁNT. MUNKANÉLK. SZÁMA (1999. december)	BRUTTÓ HAZAI TERMÉK (Milliárd Ft)
Közép-Magyarország	Pest megye	2.844.000 fő	185	50.049 fő	4.220 41.8 %
	Ebből Budapest	1.811.000 fő		27.154 fő	
Közép-Dunántúl	Fejér, Komárom-Esztergom, Veszprém,	1.107.000 fő	405	39.576 fő	1.088 10.8 %
Nyugat-Dunántúl	Győr-Moson-Sopron, Vas, Zala	984.000 fő	648	26.801 fő	1.091 10.8 %
Dél-Dunántúl	Baranya, Somogy, Tolna	974.000 fő	653	48.477 fő	757 6.8 %
Észak- Magyarország	BAZ, Heves, Nógrád	1,269.000 fő	603	84.659 fő	867 8.5 %
Észak-Alföld	Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok	1.522.000 fő	387	94.873 fő	1.034 10.3 %
Dél-Alföld	Bács-Kiskun, Békés, Csongrád	1.341.000 fő	254	60.074 fő	1.030 10.3 %

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

A Maros megyei Kibédén szeptember 14-és 15-én szép **ünnepe**g ke-
retében emlékeztek meg szeptember a falu nagy szülötte Mátyus István orvostól. 14-én a helyi művelődési otthonban orvosi konferenciát tartottak. Az ünnepség másnapján vasárnap, református istentisztelettel kezdődött a nap, majd sor került a helyi általános iskola névadó ünnepségére is, melyben Mátyus Istvánról neveztek el az iskolát, hol mostantól kezdve egy emléktábla hirdeti e nap eseményét. A rendezvényeket meglátogatták erdélyi és magyarországi meghívottak, orvosok, orvostörténészek, tudományos kutatók, és a Zalalövő testvértelepülés küldöttei is. A művelődési otthon előtt felavatták Mátyus István szobrát, mely az Illyés Közalapítvány támogatásával készült.

A Hargita megyei Gyimesfelsőfokon turisztaszállót rendezett be. az Önkormányzat és Bodor Piroska polgármester által vezetett hivatal nem messze a községháztól a volt erdészeti ingatlan területén A több mint egymilliárd lejes beruházással létrehozott a központi fűtésellátott két-három ágyas szobákat, közös mellékhelyiségekkel. A vendégek számára a szomszédos kultúrotthonban főznek. Aki hazánkban már részt vett a csiksomlyói búcsú napjaiban, azt tudja, hogy milyen fontos feladatot tölt majd be ez a ki vendégszálló.

Brassó Aranyzarvas Fesztivált rendezett 3-6. között. A nemzetközi könnyűzenei fesztiválra már a kezdés előtt jóval minden jegy elkel. 28 néptánc együttes 1200 táncosa lépett fel. Diszította az eseményt a már sokadszor megrendezett kézműves vásár, amit a központi park előtti sétány mentén rendeztek be. Erre az alkalomra meghívták a brassói Áprily Lajos Középsiskola Búzavirág néptáncsoportját

A Maros megyei Szentegyházán honismereti népfőiskolát szervezett 4-és 8. között a Magyar Népfőiskolai Társaság az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület Maros megyei Szervezete és a Preventio Egészségvédelmi Társaság. A természeti értékekről, a természetgyógyászatról, a madarak világáról, a Hargita alján élő állatvilágról, a havasalfjai borvizekről, mint a természet ajándékáról folyt az eszmecsere. A programban szerepelt Kalibáskó, Koporsó-tető és Hargitafürdő meglátogatása.

Zilahon szeptember 18-án ünnepelték meg a Wesselényi Református Kollégium alapító letételének századik évfordulóját, az egyházmegyei nap keretében. Tökés László a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke hirdetett ígét. A száz évvel ez előtti alapítóletételről Szilágyi Zoltán a kollégium lelkes emlékeztetett meg. Az egyházmegyei ünnepi nyilvános közgyűlésén Starmüller Géza művésztörténész tartott előadást a Wesselényi-szoborról és alkotójáról Fadrusz Jánosról.

Székelyudvarhelyen szeptember 13-tól több napos rendezvényvel emlékeztek meg Petelei István, neves novellista születésének 150. évfordulójáról. Rendező az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület volt. Kozma Desző kolozsvári és Baranyai Zsolt szegedi egyetemi tanárok méltatták az 1852-ben született és 1910-ben elhunyt Petelei István írói és közéleti munkásságát. 14-én az író egykori szobáit nyaralójának helyén álló ház falán helyezték el emléktáblát. A megemlékezések sorában a marosvásárhelyi katolikus temetőben az író sírjának megkoszorúzására is sor került.

Ugyancsak Székelyudvarhelyről szól hírünk, ahol az idei iskolaév kezdetétől már külön iskolában működik a **Benedek Elek Tanítóképző és a Református Gimnázium.** Világbanki támogatással újították fel és bővítették az 1912-ben épült iskola és az 1781-ben épült kollégiumot. Az új iskola melletti salakpálya helyén egy multifunkcionális sportpályát építenek, melynek átadási határideje október 25. Ez a nap azért is fontos, mert ekkor ünneplik azt, hogy 75 éve van Udverhelyen tanítóképzés.

Csepp a lopó alján

Unottan ásít a pince torka a lenyugvó nap felé. Nem is csoda, hisz egész nap tátva volt a szája, mintha elcsodálkozott volna Bence gazda szorgalmatosságán, ki kora reggel óta tett-vett a pince körül, s annyiszor ki s be járt, hogy már félő volt, elkopik a küszöb.

Bence fáradtan töröli meg a homlokát, végignézi a kimosott, letöröltgetett hordókon, a felsőpórt pince-padlón, és csak ennyit mormog:

- No, most már jöhet a szüret.

Ezzel komótosan nekikészülődik, hogy a pinceelőtérben kicsinyeg leüljön, bekapjon néhány falatot a tarisznyából, s persze felhajtson egy jó pohár bort, melyről mindig is állította, hogy ha valaki, hát ő megérdemli.

Fogja a lopót, leballag a hordók közé és nagy gyakorlattal kiszippant egy pohárra valót. Vállára veti a lopó hasát és felmegy az előtérbe.

Lehet, hogy erre várt a nap, lehet, hogy egyébként is ilyen a járása, mindenesetre vöröslő, gyönyörű szemével benézett a pince tatóngó ajtaján és vöröses színbe festette az asztalt, a kenyeret, a szalonnát és a poharat, nem beszélve Bencéről és a lopóról.

Sisteregve habzik a bor a pohárba és a lopó, ez a kecses üveg-szerzőm visszakerül az asztal fölé, a falra, a saját szegére.

Bence leül, hasít a szalonnából, szel hozzá a kenyérből egy katonát, s bekapja. Becsukja a szemét és úgy kezdi forgatni szájában, rágni, ráfogtatni. S ekkor azt mondja magában – mert evés közben nem szokott beszélni, - „Az áldóját, megint elfeledtem imádkozni!” – s gyorsan hozzá is tette:

- Édes Jézus légy vendégünk..., de más vendéget ne hozz most a nyakamra!

Ezzel kinyitja a szemét, és még a rágásban is megállt. Rábámul a falra, mert onnan valami gyöngyféle sziporkázik a szemébe, úgy pont a lopó alja tájáról. Alig látja a falat, a lopót meg a régi Kossut-képet a falon, úgy vakítja a sziporkázó valami.

- Hinnye, de fényes vagy! – kiált fel. Nézi-nézi, mi lehet az a fényesség. Közlebb hajol, s egyszer csak rájön, hogy a lopó alján rezgő utolsó kis csepp bor tükrözi vissza a lenyugvó nap sugarát.

- Ej, te bitang csepp, ne félj nem csallak meg! – sóhajt fel, kissé bánatosan.

Folytatja a falatozást, s szeme újra meg újra rátéved a vele incselkedő csepre.

Nemsokára köhécselésre, léptek zajára lesz figyelmes. Csendben felsóhajt:

- Pedig kértelek, Jézus! – majd hangosan válaszol a belépő köszönésére. – Fogadj Isten, komám. Mi járatan?

- Hát csak láttam, hogy nyitva a pince, s gondoltam, megnézem már vajon ki is lehet itten... Hátha megkínál a jó komám egy pohárka borral.

- Most ez egyszer későn jöttél, komám!

- Ugyan miért?

- Gyere, nézz csak ide! Ide, közelebb, a lopó végére. Látod azt a cseppet? Az figyelmeztet, hogy nem nyúlhatok már a lopóhoz!

- Ugyan miért nem? Tán eldugult?

- Nem, komám. De vagy jó tizenöt éve annak, hogy egyik télen kijöttem a pincébe, mert más dolgom nem igen akadt. Mondta is az asszony, hogy minék jövök, meg hogy még baj lesz belőle, ha annyit iszom, de nem hallgattam rá. Kijöttem, tettem-vettem, s mi tagadás jó alaposan beittam. Késő volt már, amikor elindultam hazafelé, de nemigen vitt a lábam. A szőlőhegy alján, a keresztnél – gondoltam – leülök egy cseppet, s aztán indulok is már hazafelé. De elaludtam, hátamat a keresztnek vetve. Nem tudom mennyit aludhattam, csak azt tudom, hogy egyszer csak valaki rázogot, pofozgat s váltig azt mondja: „Bácsi, keljen fel, mert megfagy!” A számadó juhász lánya volt. Feltámogatott, biztatott, szóval tartott míg az akolhoz nem értünk. Ott a juhász végigdörgölte a kezemet, lábamat, adott még egy jó forró italt is. Keveset szólt, de azt nagyon megjegyeztem:

- Felnőtt létére, hogy lehet ilyen ostoba. Azért a néhány pohár borért képes lenne megfagyni?

Pár óra múlva talált csak meg a feleségem az akolban. Ő bezzeg hazáig mondta. De igaza is volt... Akkor elhatároztam, hogy, ha a lopó alján összegyűlik egy csepp, akkor már nem nyúlok hozzá, mert az a csepp úgyis lecseppenne, pedig azért az egy cseppért is érdemes élni. Hát ezért nem tölthetek már, komám.

- És ezt tizenöt éve tartja is?

- Hát nem látod, hogy élek? Ezért ne lenne érdemes megtartani?

- Megértelek, kedves komám. – szól a vendég, majd mosolyogva folytatja - De tudod, rám nem vonatkozik ez az egyesség a lopóval...

- Jól van no, de ide figyelj. Te kezeled a lopót. Úgy nyúl hozzá, hogy ha az a csepp lecseppen a földre, egy korty bort se kapsz. Ha a poharadba cseppen, szivhatsz magadnak.

- Megértettem. Nekem is minden cseppje drága. Tudod, én meg azt tanultam egy okos gazdától, hogy mindig az ember legyen okosabb a bor-nál. Így hát ez a csepp nem fog kifogni rajtam! - Ezzel fogja a pohárát, hozzáérinti a lopó aljához, s a csepp engedelmesen gördül a pohárába.

Bence nagyot kacagott:

- Nagy kópé vagy, komám, egészségedre, az Isten áldjon meg.

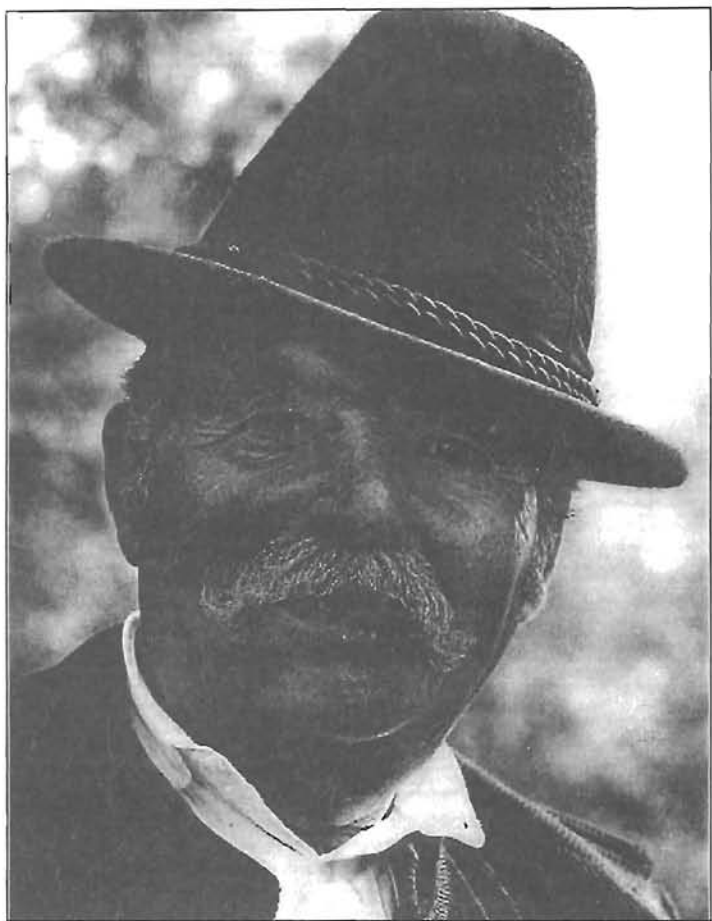
Egyetemi katedrán lenne a helye!

Bár nem a születése napján, de annak évében sok szeretettel köszöntjük az immár hatvan éves Kunkovác Lászlót, Endrőd szülöttét, a fotóművészt, a kultúraantropológust, a Nagy-Alföld, a Tiszán-túl, a közeli- és távol kelet fáradhatatlan utazóját, az ősi világ kutatóját, szeretett barátunkat!

„Voltam tanyai tanító, újságíró, szerkesztő, de már rég óta szabad pályán élek, önálló alkotóként.” Vallja önmagáról. És ez a pálya, melyet önként választott élete kiteljesedéséhez vezetett. Lapunk számos alkalommal beszámolt kiállításairól, útjairól, melyek mind-mind olyan világot mutatnak fel előttünk, ahol a paraszti sors már alig fellelhető értékei tárulkoznak fel. Messze távol keleten is az Óshaza nyomában járt, kutatva, kutatásait bemutatóva.

Tagja a Magyar Újságírók Országos Szövetségének, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Fotóművészek Szövetségének, a Magyar Néprajzi Társaságnak. Mégis a sors eddig mostohán bánt Vele! Igaz volt része kitüntetésekben, elismerésekben; 1996-ban Balog Rudolf-díjjal, 1989-ben a Magyar Művészetért-díjjal tüntették ki. Ösztöndíjakkal segítették útjait. Ám, hogy mindazt, amit tud, amit taníthatna még nem adatott meg számára. Talán azért is, mert a kultúraantropológia, a vizuáantropológia egyetemeinken még nem nyert teljes elfogadást. „Ázt szeretném, ha fiatalok vennének körül. Hatvan éves vagyok, miért nem tanítok, miért nem vagyok egy múzeumnak a munkatársa...” teszi fel önmagának is a kérdést. Sajnos a választ mi sem adhatjuk meg. Pedig helye már régen az egyetemi katedrán volna! Azok pedig, akik a kérdés megválaszolására lennének hivatottak, hallgatnak.

Tizennyolc népnél járt kutató útjain. Se szeri, se száma az összegyűjtött „leleteknek”. Nem fényképek ezek csu-

pán, nem, az embert, az ősi kultúrát vizsgáló szociológia. A nem létező világot, az ősit ábrázolja a létező jelenben.

Mi azonban, kedves olvasóink nem vagyunk hivatottak arra, hogy munkásságát a maga teljességében elemezzük. Mi csak emlékeztetni akartunk! Emlékeztetni arra, hogy köztünk él egy nagy szellem, akinek kincseit a mester felkínálja népének, nekünk, a tudós világnak!

Kedves Laci!

Gondolatban most Veled vagyunk, s koccintunk az egészségedre! A további eredményes munkálkodásodra! Kívánjuk, hogy terveid megvalósuljanak! Koronázza siker munkádat!

Mindehhez, hosszú életet, erőt, kitartást, egészséget kívánunk.

Beszéljenek helyettünk képei, s mondják el mindazt, amit leírni nem tudtunk, ami leírhatatlan...

Császár Ferenc

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszereket.

Corvo bianco
Cipőipari Bt.

MAGÁNVÁMRAKTÁR

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671

Gyomaendrőd Fő u 14.

Temetőink őrzik hagyományos kultúránk rendjét

resztek közül, a néhány nap múlva történt fotózáson, már csak a helyét rögzíthettük, ugyanis eltűntek. Külön ki kell emelnem a megdöbbentő nagyságú gyermektemető részt, amely tragikus komolysággal vall a XX. század eleji járványokról, melyben sok endrődi édesanya vesztette el gyermekét. Az apró fakeresztek, melyek formájukban a nagyok kicsinyített másai, felirataikat olvasva a néhány napos csecsemők és a 6-8 éves gyermekek nyugvó helyei. Itt találtunk egy picit emlékre, melyre csak ennyi van írva „VOLT”.

Sajnos a gyermektemető is erősen pusztul, a kis fakeresztek kitörnek, az apró dombocskák leülepednek, s itt-ott már csak sejteni lehet, hogy egy gyermek alussza örök álmát.

A felmérő munka tehát nem várható, hiszen olyan dokumentációt készítettünk, amely rögzítette a jelenlegi állapotokat. Munkánkat nagyban segítette, hogy a temető tiszta és gondozott volt, így csak kevés helyen kellett a bozóttal küzde-
nünk.

Amennyiben az Ó-szarvasvégi temető is ki lesz takarítva, elvégezzük ott is a felmérő munkát még most az őszi folyamán. **Bízok abban, hogy esetleg e cikk hatására elindulhat közös tenni akarás lezárt temetőink gondozására, kitisztítására.** Egy település temetőinek állapota mindig árulkodik az ott élőkéről, a településről. Ha gondozatlan és magára hagyott egy temető, ott joggal gondolhatjuk, hogy a nemtörődomség az úr. De ha egy temető gondozott, biztosak lehetünk abban, hogy a település lakói tisztelik őseiket és vigyáznak a tőlük kapott erkölcsi hagyatéokra. S ha tiszták a temetők, akkor tudunk dolgozni benne mi is, és csak így tudjuk elvégezni a néprajzi feltáró munkát, amely sok hasznos adalékot jelent településünk kutatásában.

Szonda István

Az Endrődi Tájház immár másodjára adott otthont a nyári néprajzi tábornak. Míg tavaly a néprajzi gyűjtés lehetőségeit vázoltuk fel településünkön, az idei tábor konkrét célkitűzéssel indult, a Szarvasvégi temető néprajzi felméréssel. A munka halaszthatatlanságát és fontosságát az erősen pusztuló fakeresztek, valamint az újranitás eredményként hagyományos temetkezési rend megváltozása tette.

A temetőt először 1790-ben nyitották meg, tehát egyike volt az újratelepítés utáni, újonnan kiszabott temetőknek. Ugyanis az archaikus temető, valószínűleg a templom körül, az úgynevezett cinteremben lehetett. (A középkori templomunk kriptájába való temetkezéssel a História Domus számol be.) A temető betelikt 1850-ben és ekkor nyitják meg a most Ó-szarvasvégi temetőnek nevezet részt, amely a vizsgált temetőtől egy földút és egy csatorna választja ma el.

A régi temető fa sírjelei lassan kikopnak, de a kő sírlemékek dacolnak az idő vasfogával. Elmondásból értesültem, hogy a területet libalegetetésre használták és a gyerekként itt libákat legeltető, - ma idős adatközlő - emlékszik arra, hogy néhány kő a helyén állt még akkor.

1922-ben nyitják meg újra a temetőt és kezdi a temetést a bejárat felőli oldalról, a felvezető út jobb és bal oldalán. A felmérésünket az első síroktól elindulva a „nagykeresztig” végeztük el. Ugyanis a temetőnek ez a része még a hagyományos temetkezési rendet őrizte meg. A temetkezési rendben megfigyelhetők a családbokrok, illetve a házasság útján kapcsolatba került családok sírhelyeinek szomszédsága. A temető fő

helyén a „nagykereszt árnyékában” a papokat és a falu elöljáróit temették el, valamint a bejáratnál induló út két oldalán – amint azt a mives kövek is mutatják – a módos családok sírlemélei találhatók. A munka során több mint száz munka fotót készítettünk, amelyek a jellegzetes sírjeleket rögzítették.

Az összehasonlítás eredményeként megállapítható, hogy a hagyományos endrődi fakeresztek formáin, milyen stílusváltozások következtek be az 1922-1960 közötti időszakban. A munka megvilágította azt is, hogy az 1790-ben nyílt és 1850-ben bezárt temető kő sírlemékeit, a gondozó családok kihalása után az egyház értékesítette és a név rész átfaragása után újra temető sírkövekként lettek felállítva az 1922-ben újra nyílt temetőben. Ezen köveken jól látható, hogy formai változtatás nélkül, csupán a név átfaragása után lettek újra felállítva. Ezek a kövek az élő doku-

mentumai annak, hogy az első temetkezéskor milyenek voltak a sírkövek, hiszen formájuk nem változott csak a rájuk vésett felirat módosult. A fakeresztek jelölt temetőrészek sírjelei erősen pusztulnak, mind az elévülés, mind pedig a rongálás és felelőtlenség miatt. Sajnos tapasztalunk kellett, hogy a hét elején dokumentált fake-

A gyomaendrődi Szent Imre Római Katolikus Egyházközség Temetőszabályzata I. sz. MELLÉKLETE

(Gyomaendrőd Város Képviselő-testülete 23/2001. (XII.27.) KT sz. rendeletét alapul véve)

Sírhelyek árai

Egyszemélyes normál sírhely 25 évre	5.280,- Ft
Egyszemélyes mélyített sírhely 25 évre	6.930,- Ft
Gyermeksírhely 25 évre	3.630,- Ft

Sírbolt 50 évre

Egyszemélyes sírbolt (14,7 m ²)	3.630,- Ft/m ²
Kétszemélyes sírbolt (20,6 m ²)	3.630,- Ft/m ²
Háromszemélyes sírbolt (34,3 m ²)	3.630,- Ft/m ²

Rátemetési díj, a sírhely fele

Temető fenntartási hozzájárulás 25 évre: 3.200,- Ft

Területhasználat díjai – sírkeret építésnél (a kivitelező fizeti)

Egyszemélyes sírkeret építése	4.620,- Ft
Páros sírkeret építése	8.250,- Ft
Kripta építése	13.860,- Ft

AZ ÁRAK AZ ÁFÁ-T NEM TARTALMAZZÁK.

Mária néni meséi

A kendertündér ajándéka I. rész

Selymes réten juhászlegény hevert, heverészett, körülötte göndör nyája legelt, legelészett. Bűvös szavú tilinkóján megcsendült a nóta, felkapta a pajkos szellő, fürgén szeretszórta. Így ért el a kedves dallam a királyi várig. Ott sem akárhová, hanem a legszebb szobáig. Ott lakott a király lánya. De szép volt a szentem! Ahogy a dalt meghallotta, talpra szökkent menten. Pici lábán lakktopánka, fátyolingváll rajta, arany haját göndörödő csigákba csavarta. Aranyhintó porzott vele az országokon végig. Így jutott el nagysokára a zöldselyem rétig.

Mintha táncos volna kedve, olyan fürgén lépett, oda hol a juhászlegény hevert, heverészett.

- De szépen szól a tilinkód! – szolt mosolygón, halkan. – Csodálatos erő lakik ebben a kis dalban! Amíg hallom örökösen táncra áll a lábam. Gyere velem! Ott élhetsz az aranypalotában. Udvari tilinkós leszel. Tudom meg nem bánod, egyéb dolgod sem lesz, csupán e dalt muzsikálsz.

Neki készült a juhász, hogy felel illoképpen, de a szó a torkán akadt, mert a selyemréten csak úgy nyüzsgött a sok szép lány! Jöttek egyre-másra, zúdult a sok szóárdat a szegény juhászra. Volt ott báró, gróf kisasszony, Isten tudja mennyi! Volt olyan is, kinek rangja nem volt ugyan semmi, de volt kincse tengernyi, és semmit nem sajnálna, ha a juhász ezentúl csak neki muzsikálna.

Jött egy pásztorleányka is, hátul állt a sorban, formás, barna lábacska elmerült porban. Hollószínű hajfonata kerek sarkát verte, szép volt, száját szóra nyitni mégis alig merete. Hogy kelhetne versenyre ennyi kincessel, ranggal? Amit ígért a sok szép lány csábos szóval, hanggal. Lám a kicsi hercegnő már ezzel be

sem érte, a tilinkó szép szaváért a kezét ígérte.

Nosza több se kellett ennél! Versenyre kelt menten a sok szép lány. Mind azt mondta:

- Engem végy el, Szentem!

A királylány toporzékol!

- Nem engedem másnak! Én ígértem legelőször kezem a juhásznak!

- Nem addig az! – szolt a másik – a te szavad semmi! Válasszon ő, hogy kit akar feleségül venni

- Ugy van! Igaz! – Hangzott szerete, s közrefogták, menten egyre csak azt hajtogatták:

- Engem végy el szentem!

Villogott a legény szeme, vígan körbe-körbe, korom színű, göndör bajszát hegyként megpödörte, aztán így szolt:

- Most dolgom van. Gyertek talán máskor. Holnapután, vagy azután, vagy holdújuláskor. Megmondhatom már előre, az lesz az én párom, akinek az öltözékét legszebbnek találom. – Több szót nem is vesztegetett, fogta a subáját gulyakúthoz terelgette itatni a nyáját.

Elszéledt a lányok hada. Sietősen léptek, tüstént varrónőt hívtak amint hazaértek. Csattogott az aranyolló, gyémántos tű öltött, új ruhára minden lány egy egész vagyont költött. Suhogott a selyem. Bársony, száz kis topán fénylett! Mire jött a holdújulás, minden csupa fény lett!

Hát a szegény pásztorlány, ki varr ruhát, szépet? Bizony senki. A szívében bánat rakott fészket. Foltos, kopott köténykékét míg a főben mosta, a fodrozó víztükörre könnyét hullajtotta. Egy fényes csepp taviróza hószirmára pergett, s hogy ráhullott, ringó kelyhén kicsi tündér termett. Muzsikáló, puha hangja simogaton csendült:

- Mért zavartad szendergésem? Itt benn álmos csend ül. Hulló könnyed felébresztett, elűzte az álmodom.

- Ne haragudj! – szolt a lányka – Szívemből sajnálom! De lásd, oly nagy a bánatom. Könnyem azért pergett, van egy legény, juhászlegény, derék, szépszál termet. Tilinkója bűvös szavát drága kincsert kéri, a kincs mellé királylányok kezüket ígér. Ha megújí a telihold, az lehet a párja, akinek az öltözékét legszebbnek találja. Csipkés, fodros selyemszoknyák készülnek már régen. Hogy mehetnék én közéjük foltozott köténykémben? Pedig lásd, én nem a bűvös tilinkóra vágyom, csak a legény, aki fújja, az lenne a párom!

Mit felelt a tündér? S kit választott a juhászlegény párjául, megtudhatjátok kedves gyerekek a következő alkalommal.

CSIGAVÁRI LAKODALOM

Csengő-bongó csigavár,
Csiga-biga odavár,
Torma levél az ebédje,
Te meg legyél a vendége.

Asztal lesz a tarka rét,
Tányér meg a margarét.
Jégbe hűtve friss italnak
Pezseg már a gyöngyös harmat

Ebéd után úgy biz ám,
Szundikálhatsz kis pajtikám.
Mohapárna, szirompaplan,
Édes álom esik abban.

Ám, ha itt az este már,
Bezárul a csigavár.
Főnt lebeg egy sötét tormán,
Csillag pihen karcsú tornyán.

ELFÁRADT AZ ÖREG NAP...

Elfáradt az öreg Nap már,
Hazafelé ballag...
Köpenyéről leszakadt egy
Aranyvörös szallag.
Ott lebeg a hegyek mögött
Haragoszöld erdő fölött
Aki megtalálja,
Kösse a hajába!
Fénylő napsugárnak,
Aranypántlikának!

A mesét és a verseket írta:
Iványi Mária

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények
Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek
Szórakoztató elektronika
Szegek, csavarok, zárok, lakatok
Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók
Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRÓD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

Az ablak teszi

a házat
MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETERE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

Irodalmi oldal

Csokonai Vitéz Mihály Összes művei Költemények 5. (1800-1805)

„Irok a XX dik vagy XXI dik századnak, irok annak a kornak, amelyben a magyar vagy igazán magyar lesz, vagy igazán semmisem.” (Csokonai)

Az idei könyvhétre jelent meg – az Akadémiai Kiadó gondozásában – Csokonai Vitéz Mihály összes művei Költemények sorozatának ötödik befejező kötete, amely a költő utolsó öt évének termését tartalmazza 1800-tól 1805-ig.

Ebből az alkalomból mondja el gondolatait Szilágyi Ferenc professzor úr, aki a kiadványt sajtó alá rendezte, a bevezető tanulmányt írta és jegyzetekkel ellátta, aki a téma kutatásával immár fél évszázada foglalkozik.

„Maguk a versek – a több mint ezer oldalból – összesen csak mintegy 300 oldalt foglalnak el. A többi apró betűs jegyzet és tanulmány, valamint a megzenésített műveknek korabeli kottáit is tartalmazza, mert hisz a nagy muzikalitás Csokonai gyakran éppen a dallamok útján is igyekezett terjeszteni, országosan népszerűsíteni műveit. Az ötödik kötet, amely most jelent meg – egy hatalmas vállalkozáson belül – egy sorozatnak záróköve. A legnehezebb és legtöbb gondot okozó feladat Csokonai verseinek hiteles szövege, és időrendje volt. Ebben másfél század alatt négy vagy öt egyetemi tanár belevágott, sikertelenül. Most úgy látszik, hogy a feladatot – a magyar irodalomtörténetnek, filológiának majd két évszázados feladatát – sikerült megoldani.

Az úgynevezett kritikai kiadásokról, szövegkritikai kiadásokról a nagyközönség kevéssé tájékozott. Tudjuk, hogy az irok, költők életében művei nagyon esetlegesen látnak napvilágot. A legtöbb költőnek, a saját maga korában, életében nem jelenik meg az összes műve, amely az ő ellenőrzése alatt látott volna világot, vagyis a szövegek nem mindig hitelesek.

De igen nagy gondot okoz sokszor az időrend, az egyes versek keletkezési, idejének megállapítása, amely különösen a közéleti, politikai vonatkozású költeményeknél nagyon fontos...

Csokonai nem tartozott a pontosan keltező költők közé, sőt a legkritikább esetben dátumozta verseit. Mivel pedig időnként átirta, újrírta költeményeit, nehéz bár fontos eldönteni, hogy mikor keletkezett az első változat, mikor és miért tért el esetleg a még későbbi kötetekbe felkerült végleges változattól. Csokonai volt az egyik legszerencsétlenebb költőnk a művei kiadását illetően. Tempefői c. szatirikus játékában megírta a maga és általában a korabeli magyar költő reménytelen helyzetét. Művei kiadását illetően így fakad ki a színjáték végén, hogy „az is bolond, aki poétává lesz Magyarországon.” Pártfogókat, mecénásokat próbált egész életében megszerezni, mivel sajnos még az olvasóközönség nem nőtt fel annyira, hogy eltartott, eltarthatott volna egy költőt. Ő pedig szegény vándordíjak nem tudta saját érszényéből kiadni a műveit, legfeljebb előjegyzésekkel, előfizetésekkel próbálkozhatott. Így a legmostohább körülmények között jött létre nyomtatott életműve. A maga életében volt kétféleképpen két vagy három kis kötete látott napvilágot, ezek nagy örömet szereztek neki...

Már halála után jelent meg a szerelmes verseket tartalmazó Lilla-kötet, amelynek a versei a közfelfogás szerint Vajda Juliánéhoz, a komáromi szép polgárlányhoz szóltak. Azonban a kéziratokat vizsgálva kiderül, vannak köztük olyanok is, amelyeket korábban írt, mielőtt Vajda Juliánáért megis-

merete volna. Sőt van olyan, amit azután írt, amikor már szakított vele, illetve szakítottak egymással, és ez másvalakihez szólt.

Tehát ilyen rejtélyek is lappanganak a versek mögött, amelyeket meg kell fejteni. Példaképpen itt: A Tihanyi Ekhóhoz c. közismert igen szép verse, amely a Lilla-dalok között szerepel. Eredetileg Rózi nevét tartalmazza. Több ilyen költeménye van, amelyekben Rózi neve szerepel, csak később alkalmazta Lilla nevére.

Ezeket a kérdéseket mind meg kell oldani a szövegkiadásban, valamint azt is, hogy miért változtatott – nem csak ilyen vonatkozásban, hogy ki volt a vers műzsája eredetileg, hanem más stílári tekintetben, vagy politikai vonatkozásban – a művek szövegein.

Visszatérve erre a kötetre, s a kritikai kiadásokra, nem csak a versek hiteles szövegének megállapítása és időrendjének meghatározása fontos feladat, hanem pl. Csokonai esetében az úgynevezett ál-Csokonai verseknek a kirostálása, valamint az ismeretlen Csokonai versek feltárása és besorolása az életműbe.

Csokonai már igen népszerű volt diákkorában is a debreceni kollégiumban és általában a református kollégiumok diáksága körében. Jellegzetes humora, szatirikus hajlama, jól fölismerhető egyéni stílusa alapján szívesen másolták kézíratos kötetekben a műveit. Ez a kézíratos diákirodalom különben nagyon jellemző műfaja volt a XVIII. sz. végének. Részben a politikai okokból kiadhatatlan verseket, részben a szerelmi vagy erotikus tartalmú költeményeket ilyen mindenek gyűjteményekbe másolták a diákok, s így ebben Csokonai is gyakran szerepelt. Mégpedig olykor tévesen tulajdonítottak neki verseket, ha valamilyen pajkosabb vagy politikailag kényes témájú volt, azt a másolók gyakran ajándékozták a költőnek. Aláírásként ott áll az ő monogramját (CsVM), noha nem is ő volt az igazi szerző. Ezeket szükséges tisztáznunk, mivel gyakran gyengébb minőségű és politikailag rá nem jellemző versek is az ő monogramjával szerepeltek. Először ezekben a kézíratos füzetekben, később néhány nyomtatott kiadványban.

Ez a befejező, utolsó kötet is tartalmaz ismeretlen Csokonai verseket... Kötetünk több mint száz verse közt nincs annyi látványos fölfedezés, teljesen ismeretlen mű, mint az előző kötetekben, de számos helyesbítést sor, szó található az egyes versszövegekben, pl. a Kotzebue-ból fordított A' kétségbe esés-ben és a Georgicon fordításban, s van ismeretlen Csokonai szövegünk is: A' N. Mélt. Gróf Széchenyi Ferentz O' Exc. – Nemzeti Könyvtárjára írt óda egy terjedelmes jegyzete. Sűrűn tartalmaznak korábban ismeretlen sorokat a szövegváltozatok is az egyes versek jegyzeteiben, így pl. a lélek halhatatlanságáról írt nagy bölcselő költemény eredeti kidolgozásának második sorában előfordul a Hamlet írójának neve is, félreérthetetlenül téve a költemény ihlető forrását:

„A' melynek Sekszpirral nehéz megfejtése”

Részben ismeretlennek számít A' Háfiz' sirhalma 17 sora, amely az 1803-i keltezésű anakeoni dalokból hiányzik, s Márton József 1813-i s 1816-i Csokonai-kiadásában jelent meg először, majd Toldynál, s azóta, másfélszáz éve, rendre kimaradt a kiadásokból.

A Főhadnagy Fazekas úrhoz címzett nevezetes vers is itt jelenik meg először hitelesen, a kéziratban található francia nyelvű szállóigével. A legfontosabb eredménye a kötetnek, hogy tisztázta az eredetileg Rózihoz szólt, majd Lillára alkalmazott versek, változatok egymáshoz való viszonyát. Valamint azt a két szép későbbi (1802-ben írt verset), amelyek kétségtelen, hogy flosvai Krisztinához, egy szép váradi vígözvegy szóltak.

A kritikai kiadásokhoz tartozik az egyes versek forrásainak, a megállapítása, vagy a fordítások esetében a felhasznált eredeti szövegnek a felkutatása. Így most már az öt költeményes kötet a költő több mint félezer hosszabb-rövidebb verse előttünk van, hiteles megbízható időrendben és szöveggel.

Mondhatnánk, akkor már csak az van hátra, hogy megírjuk az ő immár hiteles életrajzát. Persze ehhez szükség van még a nem verses munkáinak is a szövegkritikai kiadására.

Amikor Debrecenben ezt a sorozatot indítottuk, tíz kötetre terveztük az egész életmű kritikai kiadását. Ebből megjelent eddig az öt verses kötet, megjelent a költő színműveinek a két kötet Pukánszky Kádár Jolán sajtó alá rendezésében; a levelezés-kötet, melyet Debreczeni Attila rendezett sajtó alá, s ugyancsak ő a szépprózai műveket egy kötetben, a leveleket két kötetben. Hátra van még Csokonai tanulmányainak a kiadása. Ennek a munkálatai folynak még, nagyon fontos munka, hiszen ezek árulkodnak a költő rengeteg jegyzetével arról, hogy honnan szerzte ismereteit világirodalomból is és az ezetifikai irodalomból. Ha majd ezek együtt lesznek, akkor lehet megírni az összefoglaló új művet Csokonai életéről és munkásságáról. S minthogy magam tulajdonképpen nem is 1973, hanem egyetemi éveim (1951) óta foglalkozom a témával, már fél évszázada, nem is mondtam le róla, hogy egy ilyen, összefoglaló új Csokonai-életrajzt írjak. De nem csupán szakemberek számára, hanem olyasféléképpen, ahogy Illyés Gyula írta meg a maga Petőfiét, megírjam Csokonait a nagyközönségnek. Hogy meglássuk azt, mennyire időszerű és mennyire XX. sőt XXI. századi költő ő, aki önmagát jellemezte így, hogy irok a késő nemzedéleknek, „irok a XX. és XXI. századnak”, mikor úgy érezte, hogy a maga korszaka nem érti meg, s annak hiába szól. Annak a komak, amelyben a magyar vagy igazán magyar lesz, vagy igazán semmi sem. Remélem, hogy az igazán magyar válik valóra. Szeretném majd ezt a monográfiát Csokonai-kutatásom befejezésékként az asztalra tenni”

Lejegyezte: Polányi Éva

Ízes ízek

október

Burgonyás-sajtos leves

3 db közepes burgonyát durvára lereszelünk. Húsleveskockából készítünk 1 l levest ebben puhára főzzük a lereszelt burgonyát. Az egészet mixeljük vagy áttörjük szitán. Összekeverjük 30 dkg ömlesztett krémsajttal és 2 dl sűrű tejföllel. Rántást készítünk és hozzáadjuk a leveshez. Sóval borssal fűszerezzük. Kis lángon főzzük míg be nem sűrűsödik. Apróra vagdalt újhagymával és 30 dkg apróra kockázott főtt császárszalonnával tálaljuk.

Seidl Ambrus

SPORT

Augusztus 16. Gyomaendrői VSE – Hódmezővásárhely 1:3

Az első hazai mérkőzés, pontszerzés lehetősége a fiatalokkal tűzdelt Vásárhely ellen. A mérkőzés göllal kezdődött. 1:0 javunkra. Utána sorozatban három ordító helyzetet kihagytak játékosaink. A második részben a vendégek összeszedték magukat és tehetetlenségünket látva, bátrabban támadtak. Két alkalommal siker koronázta próbálkozásukat. Csapatunk csak vergődött szervezetlenül és tehetetlenül. A vendégek győzelme megérdemelt. A mieink közül csak Kéri dicsérhető.

Megyei I. Oszt.

Körösladány Gyoma FC:0:0

Augusztus 25. Szentés - Gyomaendrőd 4:1

A tizedik percben Juhos megkeverte védelmünket, beadását Török három méterről a hálóba talált. 1:0. 38. percben remek támadás révén Csikós beadását Bakos továbbította a hálóba: 1:1. Hetvenedik percben Koncz lövése a kapufán csattant, Pálíknó közelről gólt szerzett 2:1 A 84 és 87. percben Szentés újabb gólokat szerzett. 4:1.

Megyei I. Oszt.

Gyoma FC – Sarkad 6:0.

Góllövők: Hunya 2, Mátyus 2, Bel és Furka egy-egy.

Szeptember 2. Gyomaendrőd – Algyő 3:1

Az első percben Hídvégi pontos beadását Csán a hálóba helyezte 1:0 A huszonharmadik percben Birmszky egy lepattanó labdát 18 méterről nagy erővel vágott a hálóba 1:1

58. percben gyors támadásunk végén Bakos a gólszerző 2:1, a hetvenedik percben Mester remek labdáját Farkasinszki a kifutó kapus felett a hálóba emelte. 3:1. Megérdemelt a győzelem.

Jók: Szabó, Göblyös, Mester

Megyei I. Oszt.

Újkígyós – Gyoma 0:6

Szeptember 7. Túrkeve – Gyomaendrőd 2:0

Alacsony színvonalú mérkőzésen, rossz talajú játéktéren a felforgató vendégcsapatot egyre jobban küzdő hazai együttes legyőzte. Ennél gyengébben már nem lehet focizni. Gyorsan felejtsük el. Se akarás, se foci. Senkit nem dicsérhetünk. Reméljük lesz még jobb mérkőzés is

Megyei I. Oszt.

Gyoma FC – Méhkerék 4:1.

Szeptember 15. Gyomaendrőd – Szarvas 4:0

Végre kijött a lépés... Jól és sikeresen játszott a csapat. Az eső felhívította az együttest. Mezőnyjáték vezette be a mérkőzést. A 35. percben Feuerweker szép egyéni játék után megszerezte a hazaiaknak a vezetést. 1:0 Majd Gulyást „szövegelésért” Kále játékező. Kiállította. A 65. percben Kéri jól helyezett éles szabadrúgása növelte az előnyt. 2:0. A 75. percben Mester remekül tálat Bakos elé, aki 10 méterről a hálóba talált 3:0. S végül a 80. percben látványos akció után, Osán lött a hálóba beállítva ezzel a végeredményt 4:0.

A szünet után bekövetkezett eső ellenére szép, eredményes játékot mutatott a hazai gárda. A szezon legszebb mérkőzése volt.

A tabella állása:

10. Gyomaendrői VSE 6 2 1 3 11:11 7

Megye I. Oszt. Békésszentandrás: Gyoma FC 0:2

Megérdemelt vendéggyőzelem a hazaiakak ellen. Gól: Takács, Mátyus

A tabella állása:

1. Gyoma 6 5 1 - 21:1 16.

THERMUX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☒ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.

☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

BO-TI
BT

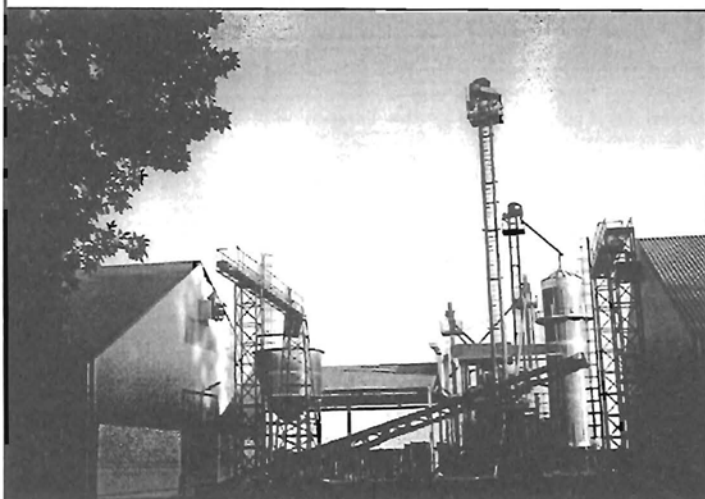
Mezőgazdasági, Műszaki és Szolgáltató Betéti Társaság, Hunya, (Rákóczi u. 55-57.) mezőgazdasági üzemek, kistermelők részére komplett mezőgazdasági szolgáltatást vállal.

Biztosítja a termeléshez szükséges műtrágyát, vetőmagot és vegyszert.

Vállalja a megtermelt növény tisztítását, szárítását, tárolását, értékesítését.

Érdeklődni lehet: 66/389-689 Tel/Fax, továbbá 66/532-610 sz és 66/532-611. sz. telefonokon.

E-mail: <boti.bt@bekesnet.hu>, <boti.bt@mailbox.hu>

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

*„Nem múlnak el ők, két szívinkeben élnek;
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek,
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

BUJDOSÓ JÓZSEF, aki az Egressy B. u. 2. sz. alatt lakott augusztus 15-én 68 éves korában rövid betegség után váratlanul elköltözött az élők sorából. Gyászolják: felesége és családja.

DIÓSZEGI LÁSZLÓNÉ SZATMÁRI ILONA, aki a Bajcsy Zsilinszky út 74 sz. alatt élt, szeptember 16-án 46 éves korában elhunyt. Gyászolja családja.

FÜLÖP ISTVÁN, aki a RÓZSAKERT Idősek Otthonában élt, augusztus 24-én 90 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: családja és az otthon lakói

HANYECZ MÁTÉNÉ PORUBCSÁNSZKI MARGIT, aki Hunyán az Alkotmány u. 3-ban élt, szeptember 3-án 62 éves korában visszaadta lelkét Teremtő Istenének. Gyászolják: férje, leánya, veje, unokái és a rokonság

HORNOK BÉLA, aki II. ker. 477. számú házban élt, augusztus 24-én 56 éves korában befejezte földi pályáját. Gyászolja családja.

KISS IMRE, aki a Gyóni Géza utca 16. sz.-ban lakott, szeptember 15-én 72 éves korában elköltözött az élők sorából. Gyászolja családja.

KÓLES IMRE, aki Hunyán a Petőfi u. 9-ben lakott, július 30-án 74 éves korában az Örökkévalóság hónapba költözött. Gyászolják: testvérei és azok családja, a rokonok és az ismerősök.

KÖTELES FERENC, aki Gyomaendrődön élt, augusztus 25-én 66 éves korában befejezte földi pályafutását. Gyászolja családja.

NÁDAS SÁNDORNÉ PALOTAI KATALIN volt endrődi tanár, elhunyt. Temetése szeptember 19-én volt a mezőtúri rom. kat. temetőben. Adjon az Isten néki békés nyugalmat.

PAP ISTVÁN, aki a Tokai u. 6. sz. alatt élt, augusztus hónap 81 éves korában rövid betegség után elköltözött az élők sorából. Gyászolják: családja, a rokonság, az ismerősök és a jóbarátok.

PÁPAI SÁNDOR, aki a Körösi Cs. S. u. 1/1-ben lakott, augusztus 27-én 86 éves korában elhunyt. Gyászolja családja,

SALAMON FRIGYESNÉ SZAKÁLOS ILONA, aki Hunyán a Liget u. 11-ben élt, augusztus 11-én életének 81. évében lelkét az Úrnak ajánlva elköltözött az élők sorából. Gyászolják: fia, menyé, unokája, unokaveje, dédunokája, a rokonok és az ismerősök.

SALAMON SÁNDORNÉ LÁTKÓCZKI CECILIA, aki Hunyán a Petőfi u. 8-ban lakott, július 29-én 87 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: fia, menyé, unokája, unoka veje, dédunokái, a rokonság és az ismerősök.

SZEKELY LAJOS, ki a Sallai utcában lakott, augusztus hónapban hosszú betegség után 53 éves korában elhunyt. Gyászolják: családja, a rokonok és az ismerősök.

SZMOLA SÁNDOR, aki a Damjanich utcában élt, hosszas betegség után az Örökkévalóság hónapba költözött. Gyászolják fia és családja, testvérei és családjuk, unokái és családjuk, dédunokája, a rokonok és az ismerősök.

SZOSZNYÁK VILMOSNÉ KISZELY MARGIT, aki a Fő út 91. sz. alatt élt, szeptember 14-én 91 éves korában visszaadta lelkét Teremtő Úrnak, Gyászolja családja.

SZUJÓ MIKLÓS, aki Hunyán a Jókai u. 2-ben élt augusztus 4-én 72 éves korában, Isten akaratában megnyugodva távozott az élők sorából. Gyászolják: felesége, leánya, veje, unokái, a rokonok és az ismerősök.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönjük mindazoknak, akik drága halottunk Szmola Sándor temetésén részt vettek, virágaikkal, részvétükkel mély fájdalomunkban osztoztak.

A gyászoló család

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

Sarokház
Csemege
Ct.: Tímár Vince

Csoport Partner
Üzletlánc tagja

Kedves vásárlóink! Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

- ☞ házi jellegű húskészítmények, endrődi ízesítésű termékek (húsdarálás, húsfüstölés, kolbásztöltés), folyamatos tökéhesellátás
 - ☞ kívánságra torta rendeléssel, cukrászsüteményekkel segítünk családi rendezvények létrehozásában
 - ☞ **Újnan megnyitott Ruházati részlegünkön** is várjuk kedves vásárlóinkat kedvező árainkkal
- Blaža u.27. Tel.:386-691. Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18-ig, szombaton 6-tól 12 óráig, vasárnap 7-től 11 óráig.

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Boltunk ajánlata:

- ☞ Csempék
- ☞ padlólapok
- ☞ csaptelpek
- ☞ külső, belső burkoló kövek
- ☞ természetes kövek

Várom kedves vevőimet:
Neubort László kandallóépítő,
Gyomaendrőd, Fő út 52.
Telefon, fax: 06 66 283-492
Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Kert- barátok- nak

Kultúrnövényeink kártevői a gyomnövények és a rovarok - III. Rész

9. Orvosi somkóró (1. sz. ábra.)

Terebélyes, magasra nő, fás szárú, bokros gyomnövény. Sok helyet foglal el, és ezért elnyomja a gabonaneműeket. Erős illata miatt a jószág nem fogyasztja. Hunyán 1930-as évek végén, a 40-es évek elején sok dohányt termeltek és a növény virágait megszárazították, ezzel illatosították házilag a felvágott dohányt. A dohánygyárak szintén használják a minőség javítása érdekében. Egyébként hosszú, mélyreható gyökere van, szárain egymástól távol vannak a levelei. A hosszú levéllyélén három levéllemez található. A levéllyél hónaljából nő ki a virágfüzér, melyen helyezkednek el az apró sárga virágok. Június elejétől október végéig virágzik. Magja tojás alakú, sárgászöld színű, (1,6 – 2 mm nagyságú). Európa, Ázsia mérsékelt övében elterjedt. (Ma már megtalálható Észak-Afrikában és Észak-Amerikában is, ahová behurcolták. Hazánkban utak mellett, félkultúrhelyeken, tarlón található meg. Irtása tarlóhántással, meszgyék, út menti területek kaszálásával történhet.

10. Orvosi szikfű (székfű)

Illatos virága miatt a szikesekben orvosságként gyűjtik. Egyéves növény, de ha ősszel kikel, akkor áttelel. 10-15 cm magasra nő. Fészes, sárga virága van. Külföldi adatok szerint maghozama 5.300 évenként. Áprilistól szeptemberig virágzik. Nálunk nagy mennyiségben fordul elő a szikes területeken az Alföldön, a Dunántúl csapadékosabb részein, mint szántóföldi gyomnövény tartják nyilván. Megtalálható Európában, Ázsiában, de ma már Észak-Amerikában és Ausztráliában is. Irtása tarlóhántással, kapálással történhet.

11. Ragadós muhar

-Egy éves gyomnövény, mely főleg a kertészetekben, kiskertekben fordul elő, ahol trágyázott területen zöltséget, gyümölcsöt termelnek. 30-100 cm-re megnő, mely súlyánál fogva lehajlik a földre. A szára végén lévő virágfüzér alatt érdes. Kalásza 3-10 cm hosszú kalászkákból áll. A kalászkák sertéi igen nagyok és fűrészszek, tehát érdesek. Fűrészfogai segítségével az állatok szőrébe, az emberek ruhájába beleragad és részletekben lehet csak leszedni. Védekezés rendszerese kapálással történhet. A kikapált növényt kalással együtt szárítás után égessük el, mielőtt a magjai elhullanának. Ismertebb fajtái: zöld muhar, fakó muhar, kakasláb muhar, ujjas muhar.

12. Szőrös disznóparéj

Gyoma Besenyszegi részén jártam a napokban, és a házi kertekben igen sok disznóparéjt láttam. Hirtelen úgy tűnt, mintha természeténél, pedig nem. Mikor a kultúrnövény termése beérett, betakarították, a burgonyát felszedték, a disznóparéj pedig igen jól érzi magát, mert nem kapálják a területet. Egyéves növény lévén termeli a sok magot, mely tövenként (közepes tő) 500.000-et is eléri Wágner János biológus szerint, ugyanis több tövet is megszárolt. 20-100 cm magasra megnő és vastag, erős karógyökere van. Levelei hosszú nyelűek, tojásdadok. A virágok igen vastag, tömört, rövid füzereket alkotnak. Magjai lencse alakúak, 1 mm átmérőjű fényes, feketék. Júniustól októberig virágzik. Észak-Amerika déli részein terjedt el. Hazánkban mindenhol megtalálható, mert a talajban nem válogatós. Magjai a talaj felmelegedése után kezdenek csírázni. Zsenge növényként igen jó takarmány a disznóknak, szarvasmarháknak. Tápértéke vetekszik a lucernával.

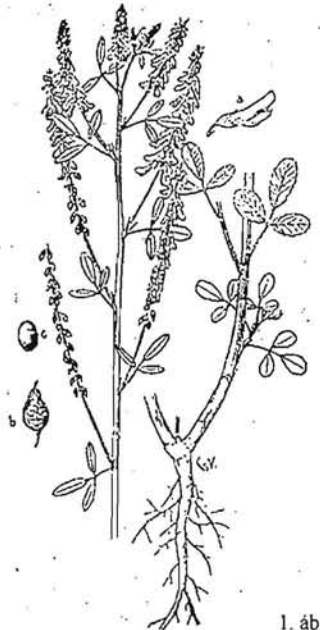
13. Kövér porcsin
15-32 cm magas, pozsgás, (víztároló) egyéves növény. Húros, kerek átmetszésű, tőből ágas 10-40 cm hosszú fekvő szára van. Levelei tojásdadok, vagy lapát alakúak, és 1-2 cm hosszúak. Virágai sárgák. Egészen a fagyokig virágzik. Melegigényes növény, ezért ha beáll a meleg, igen gyorsan nő. Jól bírja a szárazságot (víz háztartása miatt) Ha kapáláskor a talajon hagyjuk a kikapált növényt, vagy csak egy kis szárát, levelet, akkor hamarosan gyökeret ereszt, és új növény lesz belőle. Csak a kikapált növény és növényi rész összeszedésével védekezhetünk eredményesen ellene. Ennévelkel ez előtt sokat vesződtem vele, most ha meglátok egyet is azonnal kápréccsal kivágom és a kukába dobom. Nyár közepén mindenhol megtalálható (kertekben, tarlón, az összes kapásokban) Fagy iránt érzékeny a magas víztartalma miatt. A sertés és nyúl szívesen fogyasztja.

13. Kövér porcsin

14. Papsajt, mályva
Egyéves növény, melynek 8-50 cm hosszú gyökere van. Szára felfelé áll, vagy ha több oldalága van, akkor fekvő is lehet és csak a vége felemelkedő. Levéllyele hosszú, lemeze kerekded, esetleg vese alakú csipkés karéjjal. Virágai a levél hónaljában fejlődnek, piros-ló, vagy kékes színűek. Termése pogácsa alakú, sárgászöld színű. Gyermekkoromban ezt szedtük, és fogyasztottuk az Erzsébet téren Duda Béláékkal. Termése éretlen 10-15 részterméskékre hasad (mint amikor a tortát szeleteljük). Májustól késő őszig virágzik. Európában, Ázsiában, Észak-Afrikában. Majd behurcolva elterjedt Észak-Amerikában, Ausztráliában. A frissen trágyázott földet szereti, irtása kapálással történhet. A földön maradt gyom hamar elszárad.

14. Papsajt, mályva

Hunya Alajos

1. ábra

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

őszi áru kínálatom:

- virághagymák, rózsatövek
- virágföldék, virágtápok
- műanyag és kerámia cserepek
- műtárgyak, vegyszerek, csávázó szerek,
- fóliák, takaró ponyvák
- esőköpenyek, gumicsizmák, kesztyűk
- szegek, csavarok, kéziszerszámok
- elektromos kisgépek
- műanyag és kerámia savanyítótálak
- alumínium és falétrák
- kerítés drótok, és kötöző drótok
- háztartási eszközök, üstök, üstházak
- kutya, macska, kismadar eledelék
- VAPOREX – falszáritó adalék

FARKAS MÁTÉ

AUGUSZTUS 20-TÓL Szeptember 22-ig Gyoma
BELTERÜLETÉN 29,5 mm csapadék hullott.

VÁROSUNK Gyomaendrőd * Megjelenik havonta * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-20) 398-6781 E-mail: civil2218@mail.datanet.hu * Szerkesztők: Bajusz Tünde, Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó

István, Hunya Alajos, Iványi László, Iványi Mária, Márton Gábor, Szonda István, Várfi Péter * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu